

ÅRSREGNSKAPET FOR REGNSKAPSÅRET 2023 - GENERELL INFORMASJON

Enheten

Organisasjonsnummer: 975 729 192
Organisasjonsform: Pensjonskasse
Foretaksnavn: TRONDHEIM KOMMUNALE PENSJONSKASSE
Forretningsadresse: Kjøpmannsgata 32
7011 TRONDHEIM

Regnskapsår

Årsregnskapets periode: 01.01.2023 - 31.12.2023

Konsern

Morselskap i konsern: Nei

Regnskapsregler

Regler for små foretak benyttet: Nei
Benyttet ved utarbeidelsen av årsregnskapet til selskapet: Regnskapslovens alminnelige regler

Årsregnskapet fastsatt av kompetent organ

Bekreftet av representant for selskapet: Hilde Aunvåg
Dato for fastsettelse av årsregnskapet: 15.03.2024

Grunnlag for avgivelse

År 2023: Årsregnskapet er elektronisk innlevert
År 2022: Tall er hentet fra elektronisk innlevert årsregnskap fra 2023

Det er ikke krav til at årsregnskapet m.v. som sendes til Regnskapsregisteret er undertegnet. Kontrollen på at dette er utført ligger hos revisor/enhetens øverste organ. Sikkerheten ivaretas ved at innsender har rolle/rettighet for innsending av årsregnskapet via Altinn, og ved at det bekreftes at årsregnskapet er fastsatt av kompetent organ.

Brønnøysundregistrene, 03.08.2025

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
RESULTATREGNSKAP - TEKNISK REGNSKAP			
Premieinntekter			
Forfalte premier, brutto	20	1 759 394 000	1 329 894 000
Avgitte gjenforsikringspremier		-196 000	-196 000
Overføring av premiereserve fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	16		
Sum premieinntekter for egen regning		1 759 198 000	1 329 698 000
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekt og utbytte m.v. på finansielle eiendeler		428 706 000	340 886 000
Netto driftsinntekt fra eiendom	23	21 438 000	20 068 000
Verdiendringer på investeringer		628 695 000	-645 441 000
Realisert gevinst og tap på investeringer		195 254 000	-900 000
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1	1 274 093 000	-285 387 000
Netto inntekter fra investeringer i investeringsporteføljen			
Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsporteføljen		0	0
Pensjoner m.v.			
Brutto utbetalte pensjoner	7	-660 104 000	-605 137 000
Utbetalte pensjoner m.v.		-660 104 000	-605 137 000
Overføring av premiereserve, pensjonskapital m.v. og tilleggsavsetninger eller bufferfond til andre	16		
Sum pensjoner m.v.		-660 104 000	-605 137 000
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktfastsatte forpliktelse			
Endring i premiereserve m.v, brutto.		-1 352 302 000	-981 238 000
Endring i premiereserve m.v.		-1 352 302 000	-981 238 000
Endring i bufferfond	15	-692 992 000	609 811 000
Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner m.v.	15	-7 879 000	-12 713 000
Overføring av tilleggsavsetninger og bufferfond fra andre forsikringsselskap/pensjonsforetak	16		
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene - kontraktfastsatte forpliktelse	8	-2 053 173 000	-384 140 000

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		0	0
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktfastsatte forpliktelser			
Overskudd på avkastningsresultatet	8,15	-240 000 000	0
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	8,15	-15 743 000	-6 814 000
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktfastsatte forpliktelser		-255 743 000	-6 814 000
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader		-7 518 000	-6 814 000
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	13	-31 128 000	-28 884 000
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	11,12, 15	-38 646 000	-35 698 000
Resultat av teknisk regnskap	15	25 625 000	12 522 000
RESULTATREGNSKAP - IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekt og utbytte m.v. på finansielle eiendeler		44 845 000	35 547 000
Netto driftsinntekt fra eiendom	23	2 243 000	2 088 000
Verdiendringer på investeringer		65 765 000	-67 163 000
Realisert gevinst og tap på investeringer		20 425 000	-94 000
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		133 278 000	-29 622 000
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader	11,12	-786 000	-709 000
Andre kostnader	13,27	-4 200 000	1 978 000
Resultat av ikke-teknisk regnskap		128 292 000	-28 353 000
Resultat før skattekostnader		153 917 000	-15 831 000
Skattekostnader	14		
Resultat før andre inntekter og kostnader		153 917 000	-15 831 000

Resultatregnskap

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	11	5 517 000	-2 880 000
TOTALRESULTAT		159 434 000	-18 711 000

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
BALANSE - EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
Immaterielle eiendeler			
Sum immaterielle eiendeler		0	0
Investerings eiendommer	23	31 776 000	32 550 000
Bygninger og andre faste eiendommer		31 776 000	32 550 000
Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		0	0
Investeringer som holdes til forfall	24	446 297 000	396 426 000
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		446 297 000	396 426 000
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	4	765 701 000	719 226 000
Rentebærende verdipapirer	5,25	670 996 000	623 780 000
Utlån og fordringer	3	91 680 000	38 214 000
Finansielle derivater	26	6 193 000	135 000
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	22	1 534 570 000	1 381 355 000
Sum investeringer		2 012 643 000	1 810 331 000
Fordringer			
Fordringer knyttet til premieinntekter	2	791 000	648 000
Andre fordringer	13	0	4 300 000
Sum fordringer		791 000	4 948 000
Andre eiendeler			
Sum andre eiendeler		0	0
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		2 013 434 000	1 815 279 000
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
Investeringer i kollektivporteføljen			
Investerings eiendommer	23	304 479 000	307 218 000
Bygninger og andre faste eiendommer		304 479 000	307 218 000
Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		0	0
Investeringer som holdes til forfall	24	4 276 426 000	3 741 632 000
Utlån og fordringer	2	7 581 000	6 114 000
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		4 284 007 000	3 747 746 000
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	4	7 336 952 000	6 788 353 000

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
Rentebærende verdipapirer	5,25	6 429 487 000	5 887 490 000
Utlån og fordringer	3	878 478 000	360 679 000
Finansielle derivater	26	59 346 000	1 281 000
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		14 704 263 000	13 037 803 000
Sum investeringer i kollektivporteføljen		19 292 749 000	17 092 767 000
Investeringer i investeringsvalgporteføljen			
Bygninger og andre faste eiendommer		0	0
Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		0	0
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		0	0
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		0	0
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		0	0
Sum eiendeler i kundeporteføljen		19 292 749 000	17 092 767 000
SUM EIENDELER		21 306 183 000	18 908 046 000
BALANSE - EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Innskutt egenkapital			
Innskutt egenkapital	10,29	1 426 417 000	1 360 423 000
Opptjent egenkapital			
Risikoutjevningsfond		26 219 000	9 764 000
Annen opptjent egenkapital		479 795 000	336 816 000
Sum opptjent egenkapital		506 014 000	346 580 000
Sum egenkapital		1 932 431 000	1 707 003 000
Ansvarlig lånekapital m.v.			
Evigvarende ansvarlig kapital	27	100 575 000	100 575 000
Sum ansvarlig lånekapital m.v.		100 575 000	100 575 000
Forsikringsforpliktelses - kontraktsfastsatte forpliktelses			
Premiereserve m.v.		15 158 988 000	13 806 686 000
Bufferfond		3 492 124 000	2 799 131 000

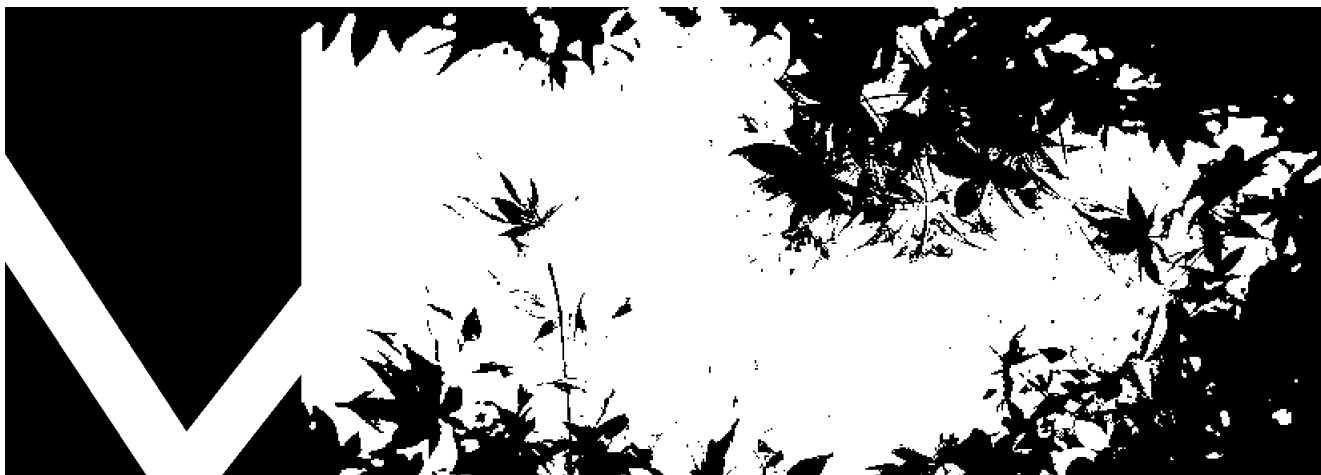

Balanse

Beløp i: NOK	Note	2023	2022
Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner m.v.		595 585 000	462 006 000
Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	8,9	19 246 697 000	17 067 823 000
Forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
Sum forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		0	0
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser o.l.	11	6 392 000	13 471 000
Forpliktelser ved periodeskatt	13,14		
Forpliktelser ved skatt		0	0
Sum avsetninger for forpliktelser		6 392 000	13 471 000
Forpliktelser			
Andre forpliktelser	6	20 088 000	19 174 000
Sum forpliktelser		20 088 000	19 174 000
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		21 306 183 000	18 908 046 000
Betingede forpliktelser	17		

Årsrapport 2023

Om Trondheim kommunale pensjonskasse

Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP) er leverandør av offentlig tjenestepensjon til ansatte i Trondheim kommune og andre foretak som har eller har hatt nær tilknytning til kommunen. Pensjonskassen yter alders- og uførepensjoner til medlemmene og ektefelle- og barnpensjon til etterlatte. Pensjonskassen har 14 573 aktive medlemmer og utbetaler 10 962 pensjoner månedlig.

Pensjonskassen ble etablert i 1913, og er en selvstendig juridisk enhet under tilsyn av Finanstilsynet. Styret er pensjonskassens øverste organ.

Styret

Styreleder:
Ida Espolin Johnson

Nestleder:
Svein Sivertsen

Styremedlem:
Kjersti Aas

Styremedlem:
Ragnar Torvik

Styremedlem:
Ferhat Güven

Styremedlem:
Roger Mogseth

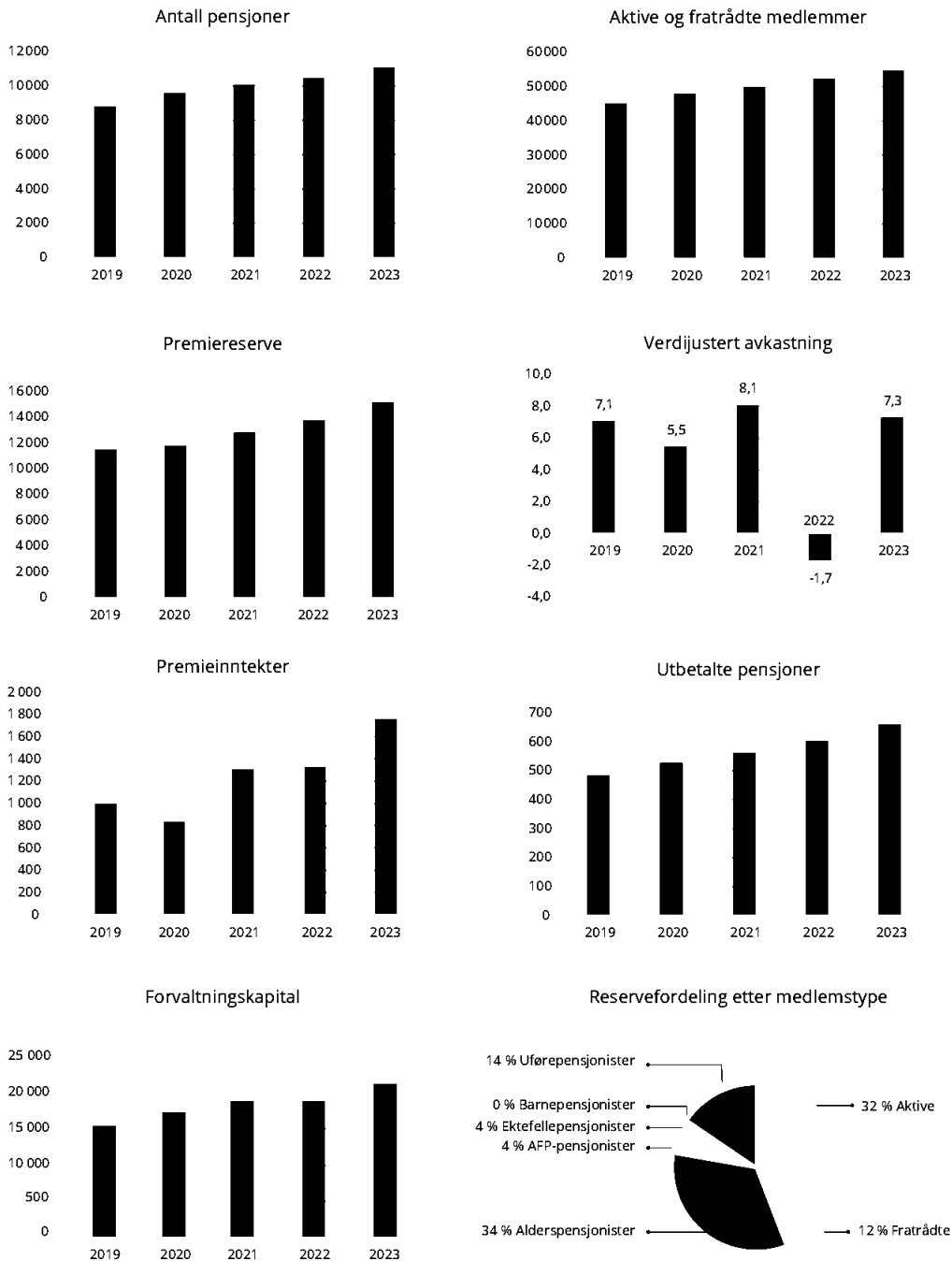
Styremedlem:
Hege Rovik

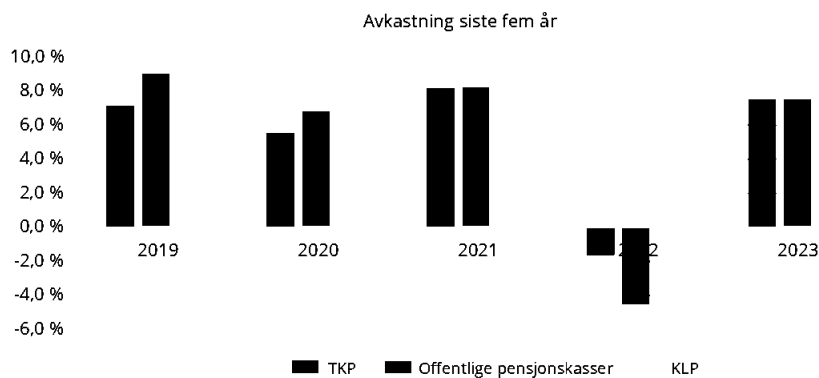

Innholdsfortegnelse

Nøkkeltall	4
God utvikling i 2023	7
Styrets årsberetning for 2023	8
Resultatregnskap	23
Balanse	25
Oppstilling over endringer i egenkapital.....	27
Kontantstrømoppstilling	27
Noter til regnskapet.....	28
Regnskapsprinsipper.....	28
Note 1 Kapitalavkastning	33
Note 2 Fordringer på og investeringer i verdipapirer utstedt av foretak pensjonskassen er opprettet for	33
Note 3 Utlån og fordringer som måles til virkelig verdi	34
Note 4 Aksjer og andeler	34
Note 5 Ansvarlig lånekapital i andre foretak	36
Note 6 Andre forpliktelser	37
Note 7 Utbetalte pensjoner	37
Note 8 Endringer i forsikringsforpliktelser	38
Note 9 Forsikringsforpliktelser – bransjefordeling.....	38
Note 10 Solvensmargin	38
Note 11 Lønns- og pensjonskostnader egne ansatte.....	39
Note 12 Ytelser og lån til ledende ansatte og styret.....	40
Note 13 Forsikringsrelaterte driftskostnader og andre kostnader	40
Note 14 Skattekostnad	41
Note 15 Resultatanalyse	42
Note 16 Flytting til og fra pensjonskassens pensjonsordning	43
Note 17 Poster utenom balansen.....	43
Note 18 Beskrivelse av pensjonsordningen	44
Note 19 Virkningen av endringer i forutsetninger	46
Note 20 Transaksjoner med nærstående parter	47
Note 21 Finansiell risiko knyttet til finansielle instrumenter.....	47
Note 22 Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi over resultatet	50
Note 23 Investeringseiendommer	50
Note 24 Rentebærende verdipapirer til amortisert kost	51
Note 25 Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi	52
Note 26 Finansielle derivater.....	52
Note 27 Evigvarende ansvarlig lån.....	52
Note 28 Reassuranse.....	53
Note 29 Innskutt egenkapital	53
Note 30 Hendelser etter balansedagen	54
Revisors beretning	56
Aktuarberetning	58
Bærekraft	59

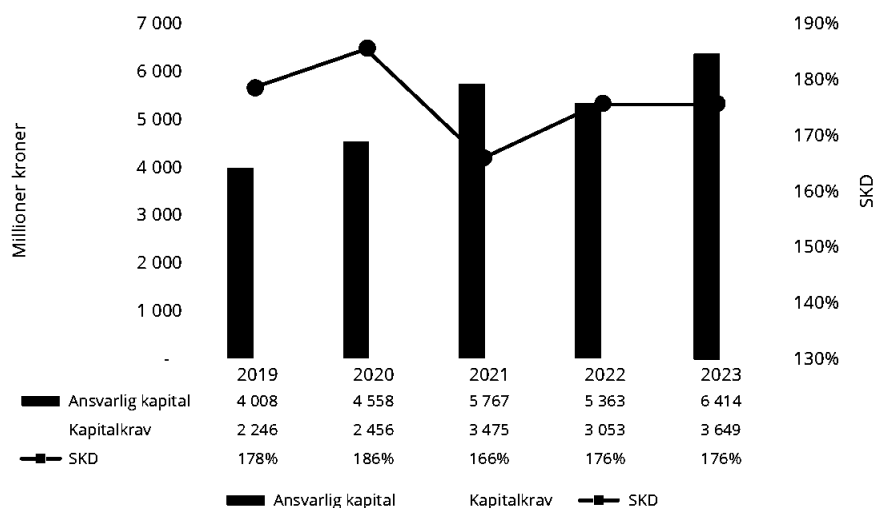
Nøkkeltall

	2023	Gjennomsnitt siste fem år
TKP	7,3 %	5,2 %
Offentlige pensjonskasser*	7,3 %	5,2 %
KLP*	6,4 %	5,2 %

*Tall hentet fra Finanstilsynet og KLP

Nøkkeltall i 1.000 kr	2023	2022	2021	2020	2019
Regnskapstall					
Premieinntekter (uten tilflyttede reserver)	1 759 395	1 329 894	1 309 627	835 935	1 000 803
Utbetalte pensjoner	660 104	605 137	563 608	528 405	484 545
Driftskostnader	39 432	36 407	36 692	34 774	32 727
Sum egenkapital (inkl. RUF 1)	1 932 431	1 707 003	1 664 618	1 579 496	1 472 222
Ansvarlig lånekapital	100 575	100 575	100 575	100 575	100 575
Premiereserve	15 158 988	13 806 686	12 825 448	11 812 627	11 516 917
Tilleggsavsetninger	0	0	980 973	901 705	742 873
Kursreguleringsfond	0	0	2 427 969	1 573 146	1 146 259
Bufferfond	3 492 124	2 799 131	0	0	0
Premiefond	595 586	462 005	744 459	939 726	225 231
Forvaltningskapital	21 306 183	18 908 046	18 802 199	16 931 294	15 227 832
Medlemmer					
Antall aktive medlemmer	14 573	14 545	14 465	14 130	13 291
Fratråde med rettighet	11 923	11 060	9 584	7 482	6 989
Fratrådte uten rettighet	28 211	26 800	25 935	26 415	24 920
Sum aktive og fratrådte	54 707	52 405	49 984	48 027	45 200
Alderspensjonister	6 796	6 343	6 051	5 738	5 146
AFP og tidligpensjonister	456	508	496	487	502
Uførepensjonister	2 691	2 662	2 588	2 448	2 263
Ektefellepensjonister	955	917	902	895	863
Barnpensjonister	64	56	56	60	47
Sum pensjoner	10 962	10 486	10 093	9 628	8 821
Sum forsikrede	65 669	62 891	60 077	57 655	54 021
Forholdstall					
Verdijustert avkastning 2)	7,3 %	-1,7 %	8,1 %	5,5 %	7,1 %
Resultatført avkastning	7,3 %	-1,7 %	2,8 %	2,7 %	3,7 %
Driftskostnader/gjennomsnitt forvaltningskapital	0,20 %	0,19 %	0,19 %	0,22 %	0,23 %
Soliditet					
Solvenskapitaldekning uten overg.regel	176 %	176 %	166 %	186 %	178 %
Solvenskapitaldekning med overg.regel	176 %	176 %	166 %	186 %	178 %
Solvensmargin	489 %	465 %	348 %	356 %	360 %
Gjennomsnittlig grunnlagsrente per 31.12	2,32 %	2,30 %	2,33 %	2,37 %	2,49 %

1) Risikoutjevningssfond

2) TKP har felles forvaltning av kollektiv- og selskapsporteføljen, og porteføljene har samme avkastning

God utvikling i 2023

Pensjonskassen har lagt bak seg et år med solide resultater. Vi oppnådde en god avkastning på forvaltningen av pensjonsmidlene og vi kan tilbakeføre 264 millioner kroner til Trondheim kommune og de andre arbeidsgiverne.

Politisk uro og trangere økonomiske tider bidrar til usikkerhet for den enkelte. Pensjonskassen skal bidra til trygghet ved å levere en god pensjonstjeneste til ansatte i Trondheim kommune og andre arbeidsgivere med tilknytning til pensjonskassen. Vår viktigste oppgave er å sørge for at alle medlemmer får den pensjonen de har krav på. I tillegg skal tjenesten være kostnadseffektiv for arbeidsgiverne.

Pensjonsforpliktelsene er langsiktige. Pensjonskassen forvalter 21 milliarder kroner som skal komme til utbetaling over livsløpet til pensjonistene. Det betyr at vi over tid må levere en god og stabil avkastning. For å oppnå dette må vi investere slik at vi tar del i verdiskapningen i samfunnet, samtidig som vi ikke tar mer risiko enn vi kan håndtere. De siste årene har vi hatt en god utvikling i resultatet og vi oppnår konkurransedyktig avkastning i sammenligning med andre pensjonskasser og KLP. Det er vi godt fornøyd med.

TKP er en lokal pensjonsleverandør som er tilgjengelig for medlemmene. Vi tilbyr både personlig veiledning, kurs og god informasjon på våre nettsider.

TKP ønsker å være en ansvarlig investor. Fra i år vil årsrapporten inneholde et eget kapittel om hvordan pensjonskassen hensyntar bærekraft i forvaltning av pensjonsmidlene.

God lesing!

Hilde Aunvåg
Administrerende direktør

Styrets årsberetning for 2023

1 Innledning

TKP forvalter tjenestepensjonsordningen for ansatte i Trondheim kommune og selskaper med nær tilknytning til kommunen. Pensjonskassens formål er å yte pensjon til medlemmer og deres etterlatte. God oppfølging av medlemmene og forvaltning av pensjonsmidlene er viktige oppgaver for pensjonskassen.

2023 ble et godt år for pensjonskassen. Avkastningen på pensjonsmidlene ble 7,3 prosent. De viktigste bidragsyterne til avkastningen var pensjonskassens investeringer i aksjer. Renteforvaltningen bidro også til god avkastning, mens verdien av eiendomsinvesteringene falt. Det samlede risikoresultatet ble svakt positivt. Det vil si at innbetalingen av pensjonspremier fra arbeidsgivere og medlemmer var tilstrekkelig til å dekke opptjente pensjonsrettigheter i 2023.

Resultatet gir rom for å både øke soliditeten i pensjonskassen og tilbakeføre 264 millioner kroner til arbeidsgivernes premiefond. Dette kan arbeidsgiverne benytte til å finansiere fremtidige pensjonsutgifter.

Styret er opptatt av å sikre en trygg, god og ansvarlig kapitalforvaltning. Pensjonskassen skal oppfylle arbeidsgivernes pensjonsløfte om en solid og langsiktig leveranse av pensjon. Det krever langsiktighet i forvaltningen av pensjonsmidlene og god kunnskap om pensjonsproduktet.

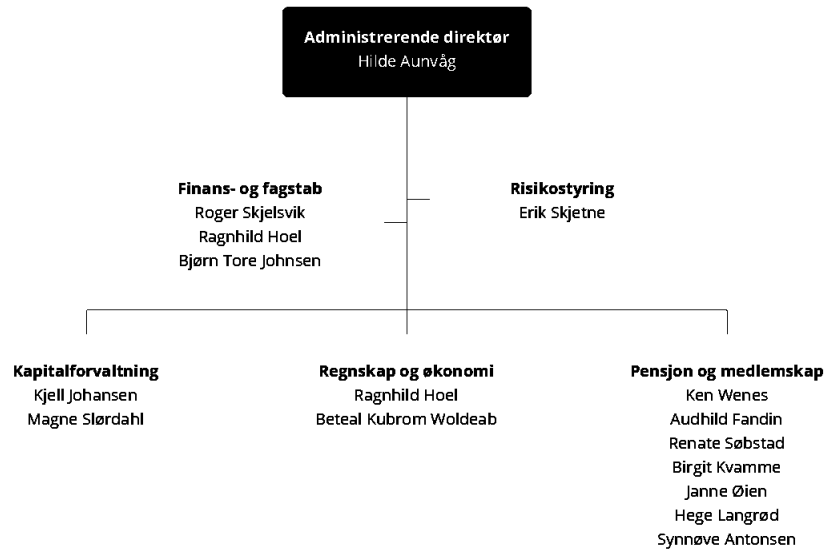
Nytt pensjonsregelverk trådte i kraft i 2020. De første medlemmene med opptjening i den nye ordningen blir alderspensjonister i 2025. Det har kommet utkast til nye regler for AFP og særalderspensjon. Pensjonskassen jobber med informasjon og veiledning til medlemmer og arbeidsgivere.

Pensjonskassene står overfor et komplisert regelverk og økte krav til virksomhetsstyring. Styret er opptatt av å sikre at TKP oppfyller de formelle kravene og kan styrke sin posisjon som pensjonsleverandør til Norges tredje største kommune. I tillegg er det viktig at pensjonskassen utvikler sine digitale tjenester – både for å øke kvaliteten i leveransen til medlemmene og for å ha en effektiv administrasjon.

2 Pensjonskassens virksomhet

Virksomhetsområde

TKP ble opprettet av Trondheim kommune i 1913. Formålet var å sikre ansatte i kommunen tjenestepensjon. Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med styret som det øverste organ.

27 arbeidsgivere hadde i 2023 hele eller deler av sin pensjonsordning i TKP. Trondheim kommune er den desidert største arbeidsgiveren, og i overkant av 90 prosent av aktive medlemmer har sitt ansettelsesforhold i kommunen. De andre selskapene har eller har hatt en nær tilknytning til kommunen.

TKP leverer alders- og uførepensjon til medlemmene og ektefelle- og barnpensjon til deres etterlatte. Pensjonsordningen er en offentlig tjenstepensjonsordning etter sentral generell særavtale (SGS) for kommunal sektor. Denne avtalen er en del av tariffavtalen for kommunal sektor. TKP er pliktig pensjonsordning for ansatte i Trondheim kommune og tilknyttede enheter. Det er imidlertid unntak for sykepleiere som har lovpålagt pensjonsordning i sykepleierordningen som administreres av Kommunal Landspensjonskasse (KLP), og undervisningspersonale som har lovpålagt medlemskap i Statens Pensjonskasse (SPK).

Mål og strategi

Pensjonskassens overordnede mål er å være Trondheim kommunes foretrukne pensjonsleverandør. Dette skal pensjonskassen oppnå ved å forvalte og finansiere utbetalinger til nåværende og fremtidige pensjonister på en slik måte at behovet for tilskudd til pensjonsordningen fra arbeidsgiverne blir lavest mulig over tid.

Virkemidlene er god avkastning på den kapitalen pensjonskassen forvalter og en kostnadseffektiv drift av virksomheten.

Arbeidsgivernes pensjonsforpliktelser er svært langsiktige, hvor medlemmene tjener opp pensjonsrettigheter og får utbetaling over lang tid. Det er derfor viktig at pensjonskassen oppnår en god langsiktig avkastning på innbetalte pensjonspremier. Dette krever at pensjonskassen utnytter risikobærende evne og tar bevisste investeringsvalg innenfor akseptable risikorammer.

Pensjonskassen skal bistå medlemmer og arbeidsgivere med veiledning og informasjon. Det innebærer å gi god informasjon om rettigheter og plikter, og sikre at riktig pensjon utbetales til rett person til rett tid.

Styret

Pensjonskassens styre har syv medlemmer og fem varamedlemmer. Bystyret i Trondheim kommune velger fem medlemmer og fagorganisasjonene velger to medlemmer. Tre styremedlemmer er valgt for perioden 2023 – 2025 og fire er valgt for perioden 2023-2027.

Det ble i 2023 gjennomført seks styremøter og behandlet 74 saker.

Administrasjon

TKP har 15 fast ansatte medarbeidere, og antall årsverk ved utgangen av 2023 er 14,8. Det er ni kvinner og seks menn i organisasjonen. Pensjonskassen vektlegger likestilling. TKP er medlem av arbeidsgiverorganisasjonen Samfunnsbedriftene, og av Pensjonskasseforeningen. TKP er sertifisert som Miljøfyrtårn-bedrift.

Det er viktig for pensjonskassen å ha medarbeidere med riktig kompetanse og helhetsforståelse for leveransen. Pensjonskassen har til sammen åtte medarbeidere på pensjonsområdet og syv medarbeidere på kapitalforvaltning og administrative funksjoner.

Pensjonskassen skal drives på en kostnadseffektiv måte. I 2023 var de samlede driftskostnadene 39,4 millioner kroner eller 0,20 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Sykefraværet i 2023 var 41 dager, tilsvarende 0,7 prosent. Dette er en reduksjon fra 2,6 prosent i 2022. Det har i 2023 ikke vært skader eller ulykker av noen art på arbeidsplassen. Pensjonskassen har et godt arbeidsmiljø, med kontorlokaler sentralt i Trondheim.

Pensjonskassens virksomhet bidrar i liten grad til direkte forurensing av det ytre miljøet. Indirekte har pensjonskassen finansielle investeringer i selskaper som forurenser i mer eller mindre grad. Se ytterligere omtale under eget kapittel i årsrapporten om bærekraft.

Samarbeidspartnere

TKPs viktigste samarbeidspartnere er:

- Gabler Pensjonstjenester AS – aktuatjenester
- Gabler Pensjonstjenester AS – fagsystem for pensjon, Kompas
- Stacc Escali AS – portefølje- og rapporteringssystem
- Uni Micro AS – regnskaps- og lønssystem
- KPMG – ekstern revisjon
- Ernst & Young – intern revisjon
- Grieg Investor – bistand til bærekraftsrapportering
- Gabler Investments AS – avtale om formidling av fondsandeler

TKP har en ansvarsforsikring for styret og ledelse gjennom Chubb med en forsikringsdekning på inntil 100 millioner kroner og en toårig avtale om katastrofereassuransje gjennom forsikringsselskapet Arch Reinsurance. Avtalen har en dekning på 100 millioner kroner for én katastrofe, og den dekker inntil to katastrofer per år.

3 Pensjon og medlemskap

Vi har gjennom 2023 opprettholdt en god og stabil drift, med høy aktivitet. Vi mottok 594 pensjonssøknader, fordelt på alder (147), uføre (317), etterlatte (20) og AFP (110). I 2022 mottok vi 611 søknader.

Vi har gjennomført flere informasjonskurs om ny og gammel pensjonsordning for medlemmer. Informasjon om offentlig tjenstepensjon er stadig mer etterspurt som følge av økt kompleksitet i regelverket. Vi ser også at informasjonsbehovet øker som følge av større oppmerksomhet om pensjon i samfunnet generelt. TKP ønsker å nå ut til alle medlemmer med informasjon om offentlig tjenstepensjon.

Pensjonskassen er opptatt av å ha god og åpen dialog med arbeidsgiverne og i særlig grad Trondheim kommune. TKP har jevnlig møter med kommunen hvor det blant annet legges vekt på orientering om kapitalforvaltningen, utnyttelsen av pensjonskassens risikokapasitet, utvikling i antall uføre og administrasjonskostnader.

Antall medlemmer og pensjonister

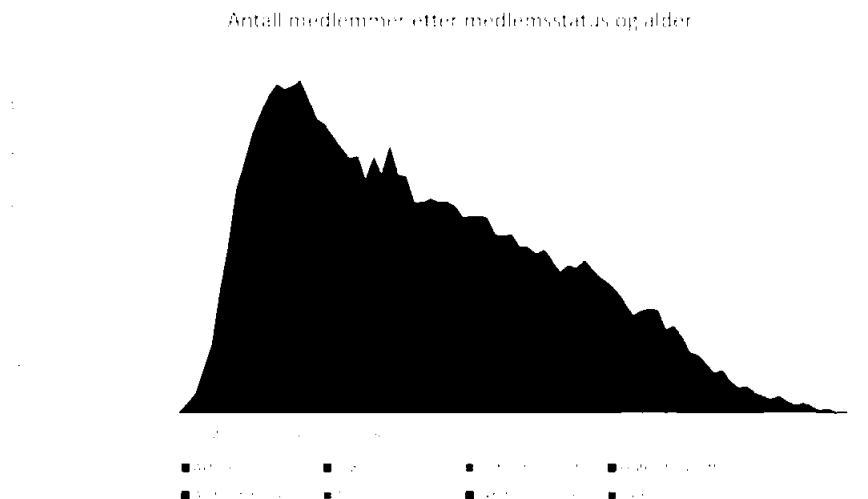
Pensjonskassen har 14 573 aktive medlemmer med ansettelsesforhold i Trondheim kommune eller et av de andre selskapene eid av, eller med nær tilknytning til, kommunen. 40 134 er fratrådte medlemmer, hvorav 28 211 er uten rettighet. Det vil si at de har mindre enn tre års opptjening i bruttoordningen (gammel pensjonsordning) og mindre enn ett års opptjening i den nye påslagsordningen. Antall medlemmer (aktive og fratrådte) har økt med 2 302 det siste året.

	2023	2022	2021	2020	2019
Aktive medlemmer	14 573	14 545	14 465	14 130	13 291
Fratrådte medlemmer med rettighet	11 923	11 060	9 584	7 482	6 989
Fratrådte medlemmer uten rettighet	28 211	26 800	25 935	26 415	24 920
Pensjoner	10 962	10 486	10 093	9 628	8 821
Sum	65 669	62 891	60 077	57 655	54 021

Ved utgangen av 2023 ble det utbetalt totalt 10 962 pensjoner i TKP, en økning på 476 fra året før. Gruppen alderspensjonister har økt med 453, mens antallet uførepensjonerte viser en økning på 29. Antallet ektefelle- og barnepensjoner viser en samlet økning på 46. For øvrig er det en reduksjon i antall AFP-pensjonister med 52.

	2023	2022	2021	2020	2019
Alderspensjonister	6 796	6 343	6 051	5 738	5 146
AFP-pensjonister	456	508	496	487	502
Uførepensjonister	2 691	2 662	2 588	2 448	2 263
Ektefellepensjonister	955	917	902	895	863
Barnepensjonister	64	56	56	60	47
Sum pensjoner	10 962	10 486	10 093	9 628	8 821

Figuren under viser utviklingen i antall medlemmer etter medlemsstatus og alder.

Premieinntekter

Arbeidsgivere og medlemmer betaler årlig inn premie som dekker økningen i pensjonsforpliktelsene i tråd med inngåtte forsikringsavtaler. Premiene er kjønns- og aldersnøytrale i samsvar med bestemmelsene i sentral generell særavtale (SGS). Tabellen under viser forfalt premie de siste fem år.

	2023	2022	2021	2020	2019
Forfalt premie	1 759	1 330	1 310	836	1 001

Arbeidstaker betaler en pensjonspremie på to prosent av lønn. Arbeidsgivers premie varierer fra år til år og består av flere elementer, se tabell under. Premieinntektene til pensjonskassen var på 1 759 millioner kroner i 2023 mot 1 330 millioner kroner i 2022.

Den betydelige økningen skyldes økt reguleringspremie. Som følge av sterk pris- og lønnvekst i 2023 er det store kostnader forbundet med å opprettholde realverdien av tidligere års pensjonsopptjening. Reguleringspremien økte med nesten 500 millioner kroner sammenlignet med 2022. Ikke forsikringsbare ytelser falt mye fra året før, men er en størrelse som varierer mye. Dette er premie som finansierer ytelser der premien først kan beregnes etter at rettigheten har oppstått, slik som bruttogaranti på 66 prosent¹ av sluttlønn, tidligpensjon etter 85-årsregelen og såkalte gullenke- og gullenkemannspensjoner. Premien for 2022 inneholdt en økt avsetning til levealdersjustering og var dermed høyere enn tidligere år.

¹ Offentlig tjenestepensjon er en bruttoordning som garanterer et samlet pensjonsnivå fra folketrygden og tjenestepensjon på 66 prosent. Bruttogarantien gjelder for alle født i 1958 eller tidligere. Det vil si at pensjonen skal utgjøre 66 prosent av sluttlønnen hvis du har full opptjening i tjenestepensjonsordningen.

Premieelementer	2023	2022	2021	2020	2019
Medlemsinnkudd	123	114	109	104	98
Arbeidsgivers andel av ordinær premie	461	429	426	421	367
Ikke-forsikringsbare ytelser	13	120	65	68	67
AFP	104	98	91	84	78
Reguleringspremie	1055	565	615	140	375
Rentegarantipremie	4	4	4	18	17
Samlet premie	1 759	1 330	1 310	835	1 001

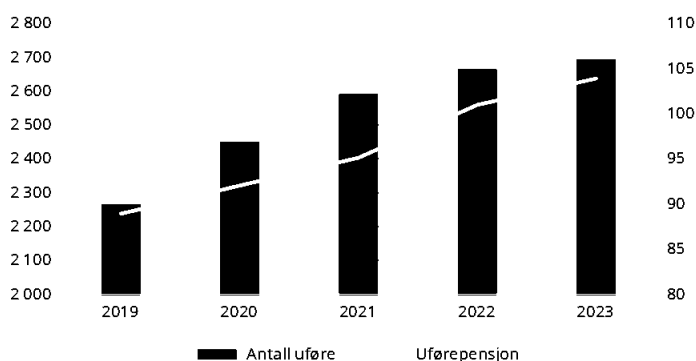
Pensjonsutbetalinger

Utbetalte pensjoner utgjorde 660 millioner kroner i 2023 mot 605 millioner kroner i 2022, det vil si en økning på 9 prosent. Den største andelen av utbetalingen går til alders- og uførepensjonister samt AFP med henholdsvis 401, 104 og 104 millioner kroner.

	2023	2022	2021	2020	2019
Alderspensjon	401	359	333	308	277
Uførepensjon	104	101	95	92	89
Ektefellepensjon	49	44	42	41	39
Barnpensjon	3	3	3	3	2
AFP	104	98	91	84	78
Utbetalt pensjoner	660	605	564	528	485

Uføre

Pensjonskassen utbetalte uførepensjon for 104 millioner kroner til 2 691 pensjonister i 2023, se figur under.

Antall uføre vises på venstre akse og utbetalt uførepensjon vises på høyre akse i millioner kroner.

Uføreutbetalingen økte fra 89 millioner kroner i 2019 til 104 millioner kroner i 2023, om lag 17 prosent på fem år. Veksten i antall personer med uførepensjon var 19 prosent i samme periode. Som andel av utbetalte pensjoner har utbetalingen av uførepensjon ligget stabilt rundt 16-18 prosent de siste årene.

Uførekostnaden avhenger blant annet av uføregrad og alder når uførhet inntreffer. Jo tidligere et medlem blir ufør, jo lengre må pensjonskassen utbetale uførepensjon. Uføregrad over 50 prosent behandles av NAV og den største delen av uførepensjonen utbetales av NAV. For pensjonsgrad under 50 prosent behandles og utbetales pensjonen i sin helhet av TKP som tjenstepensjonsleverandør. Over de siste årene har gjennomsnittlig alder på nye uføre gått ned fra 51 år til 49 år. Dette indikerer samme tendens som nasjonale uføretall fra NAV, hvor andelen unge uføre øker.

4 Kapitalforvaltning

I 2023 var finansmarkedene preget av betydelige svingninger i rente- og valutamarkedet. Dette skyldtes hovedsakelig den økende geopolitiske usikkerheten, utfordringer i forsyningskjeder og handelskonflikter. Samtidig var det stor usikkerhet om inflasjonsutviklingen både nasjonalt og internasjonalt. For å bekjempe inflasjonen satte sentralbankene opp signalrenten. Norges Bank økte sin rente fra 2,75 prosent til 4,50 prosent i løpet av året, med påfølgende oppgang i markedsrentene de første ti månedene av året. I samme periode svekket den norske kronen seg betydelig mot andre valutaer. Den amerikanske sentralbankens uttalelse om at rentetoppen var nådd høsten 2023 førte imidlertid til en reversering av oppgangen i lange renter og styrket den norske kronen i de to siste månedene av året. Globale aksjer opplevde generell oppgang gjennom året, med verdensindeksen som steg over 20 prosent.

Mål og strategi

Formålet med kapitalforvaltningen er å oppnå best mulig avkastning over tid innenfor forsvarlige risikorammer, med rimelig hensyn til bærekraftperspektivet, og innenfor det til enhver tid gjeldende regelverk.

Pensjonskassens forvaltning har et langsiktig perspektiv, og skal sikre utbetaling av pensjon til dagens pensjonister og aktive medlemmer langt fram i tid. En god og forutsigbar avkastning er også viktig for å redusere arbeidsgivernes pensjonskostnader. Kapitalforvaltningen skal ta hensyn til utviklingen av pensjonskassens forpliktelser over tid, pensjonskassens risikobærende evne og medlemmenes interesser.

Styret fastsetter årlig kapitalforvaltningsstrategien med klare rammer for pensjonskassens forvaltning. Pensjonskassen skal ha oversikt over, helhetlig styring av, og god kontroll over risikoer i kapitalforvaltningen. De risikoer pensjonskassen er eksponert for gjennom forvaltningen av porteføljen skal være forsvarlig sett i forhold til pensjonskassens ansvarlige kapital.

Aktivaallokering

Pensjonskassen hadde en aksjeandel på om lag 30 prosent i 2023. Dette nivået gir mulighet for deltakelse i verdiskapningen i både norsk og internasjonal økonomi, samtidig som soliditeten i pensjonskassen opprettholdes.

Over tid er valget av aktivassammensetning avgjørende for avkastningsresultatet. Dette gjelder spesielt aksjeandelen, som i stor grad bestemmes av størrelsen på den ansvarlige kapitalen. Strategisk aksjevekt er 30 prosent. Styret vurderer risikoprofilen som forsvarlig og om lag på linje med andre kommunale pensjonskasser.

TKPs aktivaallokering ved utgangen av de to siste årene vises i tabellen under.

Aktivklasse	Prosent			
	Strategi	Ramme	2023	2022
Bank	5	1 - 10	4,4	1,8
Obligasjoner - omløp	30	30 - 50	33,3	34,5
Obligasjoner - amortisert kost	23	15 - 30	22,1	21,9
Sum rentebærende	58	53 - 66	59,8	58,2
Eiendom	12	10 - 15	9,7	12,0
Aksjer, herav	30	25 - 32	30,3	29,8
Norske aksjer	5	3 - 7	5,0	5,1
Internasjonale aksjer	20	16 - 24	19,8	19,1
Private equity	5	3 - 6	5,5	5,6
Sum	100		100	100

Forvaltningskapital

Den samlede forvaltningskapitalen ved utgangen av 2023 var 21 306 millioner kroner, en økning på 2 398 millioner kroner fra året før. Den betydelige veksten skyldtes positiv avkastning og betydelig større innbetalt premie enn utbetalt pensjon.

Forvaltningskapitalen er delt mellom kollektivporteføljen (kundernes pensjonsmidler) og selskapsporteføljen (pensjonskassens egne midler), som utgjør henholdsvis 90,5 og 9,5 prosent. Porteføljene forvaltes i fellesskap.

Avkastning

Pensjonskassens verdjusterte kapitalavkastning for 2023 var 7,3 prosent, en betydelig forbedring fra -1,7 prosent i 2022. Sterk avkastning i internasjonale aksjer og god avkastning i norske børsnoterte aksjeinvesteringer var de viktigste bidragsyterne.

TKPs globale og norske portefølje av noterte aksjer ga henholdsvis 22,1 og 11,2 prosent avkastning. Omløpsobligasjoner fikk en avkastning på 5,3 prosent, mens obligasjoner til amortisert kost fikk en avkastning på 3,9 prosent. Eiendomsporteføljen falt i verdi og endte med en avkastning på -4,8 prosent. Unoterte aksjer (Private Equity) oppnådde en avkastning på 8,1 prosent.

Aktivklasse	Prosent	
	2023	2022
Bankinnskudd	4,5	2,0
Omløpsobligasjoner	5,3	-1,2
Obligasjoner til amortisert kost	3,9	3,6
Eiendom	-4,8	-0,8
Norske aksjer	11,2	-4,6
Internasjonale aksjer	22,1	-12,0
Private equity	8,1	19,2
Verdijustert avkastning	7,3	-1,7

Styret anser avkastningen i 2023 som god.

5 Samfunnsansvar

Samfunnsansvar handler om hvordan virksomheten påvirker mennesker, miljø og samfunn. Pensjonskassen skal gi god informasjon og veiledning til medlemmene. Som et ansvarlig selskap har TKP også ansvar for å forvalte pensjonsmidlene slik at de fremmer bærekraftig utvikling og bidrar til så lave og forutsigbare pensjonsutgifter for arbeidsgiverne som mulig. Det vil si med en best mulig avkastning.

Den nye loven om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren, sammen med rammeverket for bærekraftige investeringer, trådte i kraft 1.1.2023. Denne loven tar for seg kravene i Offentliggjøringsforordningen (SFDR). Blant annet pålegger loven pensjonskasser å offentliggjøre bærekraftsrelatert informasjon for medlemmene, uten å fastsette konkrete krav til hvor bærekraftige investeringene skal være.

TKP velger å etterleve kravene i artikkel 8 i Offentliggjøringsforordningen. Dette innebærer forpliktelse til å offentliggjøre informasjon om pensjonskassens finansielle investeringer og rapportere spesifikke nøkkeltall for bærekraft på pensjonskassens hjemmeside og i årsrapporten. Årsrapporten inneholder derfor i år et eget kapittel om mål og status for bærekraft i kapitalforvaltningen.

TKP legger til grunn at god avkastning over tid er avhengig av en bærekraftig utvikling i miljømessig og samfunnmessig forstand. TKP tar hensyn til bærekraft i forvaltningen, men negative konsekvenser av bærekraftsvalg er ikke alene styrende for investeringsvalgene. Retningslinjer for ansvarlige investeringer handler både om å bidra positivt til en bærekraftig utvikling og redusere bærekraftsrisikoen i porteføljen. Som langsiktig investor ønsker TKP å bidra til et bærekraftig lavutslippssamfunn.

Åpenhetsloven skal fremme virksomhetens respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, og sikre allmenheten tilgang til informasjon om dette. TKP har gjort en vurdering av hvorvidt pensjonskassen omfattes av åpenhetsloven. Basert på en tolkning av at innbetalte pensjonspremier holdes utenfor regnskapsbegrepet salgssinntekter, vurderer pensjonskassen at vi ikke faller inn under åpenhetsloven. Dette er i tråd med Pensjonskasseforeningens tolkning. Pensjonskassen støtter imidlertid åpenhetslovens intensjon og følger mye av regelverket indirekte som følge av andre lovkrav. Dette gjelder blant annet bærekraftsrapportering, offentliggjøring av virksomhetens etiske retningslinjer, oppfølging av medarbeidere og systematisk innhenting av informasjon fra leverandører.

6 Årets resultat

TKP fikk et positivt regnskapsresultat i 2023. TKP garanterer en årlig avkastning på minimum 2,3 prosent. Avkastningen endte på 7,3 prosent, betydelig høyere enn den garanterte renten. Resultatet for kollektiv- og selskapsporteføljen er fordelt på følgende resultatelementer (tall i millioner kroner):

Resultatoversikt	2023	2022
Inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1274,1	-285,4
Garanterte renter	-340,4	-324,5
Avkastningsresultat	933,7	-609,9
Administrasjonsinntekt fra premie og adm.reserve	43,5	37,7
Forsikringsrelaterte kostnader	-38,6	-35,7
Administrasjonsresultat	4,9	2,0
Risikoresultat	31,5	13,6
Premie til avkastningsgaranti	4,3	3,8
Resultat av teknisk regnskap før disponering	974,4	-590,5
Avkastningsresultat overført til/fra bufferfond	-693,0	609,8
Avkastningsresultat overført til premiefond	-240,0	0,0
Risikoresultat overført til premiefond	-15,7	-6,8
Resultat kollektivporteføljen	25,6	12,5
Resultat selskapsporteføljen	128,3	-28,4
Totalresultat før andre inntekter og kostnader	153,9	-15,8

Avkastningsresultat

Avkastningsresultatet er lik avkastning fratrukket den årlige rentegarantien. Avkastningsresultatet for 2023 er 933,7 millioner kroner, og det overføres 240,0 og 693,0 millioner kroner til henholdsvis premiefond og bufferfond. Bufferfondet øker fra 2 799 til 3 492 millioner kroner. Etter overføring fra årets avkastningsresultat utgjør bufferfondet 22,2 prosent av premiereserven og premiefondet, og tilsvarer om lag 10 års garantert rente.

Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet er årets administrasjonsinntekter fratrukket årets kostnader. Administrasjonsresultatet for 2023 er 4,9 millioner kroner.

Samlede administrasjons- og driftskostnader er 39,4 millioner kroner inkludert forvaltningskostnader til selskapsporteføljen. Administrasjons- og driftskostnadene utgjør 0,20 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, mot 0,19 prosent i 2022. Økningen skyldes blant annet økt bemanning med helårseffekt i 2023, lønnsøkning og økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000 kroner.

Risikoresultat

Risikoresultatet viser om pensjonskassen utvikler seg forsikringsmessig som forventet. Risikoresultatet viser om levealder, dødelighet og uførhet er som forutsatt i premien som arbeidsgiver betaler. I et normalår vil man som følge av sikkerhetsmarginer i premien oppleve risikooverskudd. Risikoresultatet vil svinge fra år til år.

For 2023 fikk pensjonskassen et risikoresultat på 31,5 millioner kroner. Resultatet er positivt på overlevelse og negativt på død og uførhet. Det betyr at flere enn forventet døde, noe som gir lavere utbetaling av alderspensjon. Samtidig medfører flere døde høyere pensjonsutbetalinger til etterlatte ektefeller og barn enn forventet. Resultatet var negativt på uførhet, og det betyr at uførheten har vært høyere enn antatt. Av risikoresultatet overføres lovens maksimum på 15,7 millioner kroner til risiko-utjevningfondet, og det samme beløpet overføres til kundenes premiefond.

Resultat selskapsporteføljen

Resultat i selskapsporteføljen er 128,3 millioner kroner og består av selskapsporteføljens verdjusterte avkastning på 133,3 millioner kroner fratrukket renter på ansvarlig lån og forvaltningskostnader med 5,0 millioner kroner.

Pensjonsforpliktelser og avsetning til premiereserve

Premiereserven er en avsatt økonomisk reserve som skal finansiere fremtidige pensjonsforpliktelser. Brutto premiereserve har økt fra 13 807 millioner kroner ved utgangen av 2022 til 15 159 millioner kroner ved utgangen av 2023, som gir en økt avsetning i det forsikringstekniske regnskapet på 1 352 millioner kroner.

I brutto premiereserve inngår erstatningsavsetningen med 152 millioner kroner som vurderes til å være tilstrekkelig. Erstatningsavsetningen, som er uendret fra 2022, gjelder både inntrådte, ikke rapporterte erstatningsmessige hendelser og rapporterte, ikke oppgjorte erstatningsmessige hendelser. Administrasjonsreserven inngår også i brutto premiereserve med 437 millioner kroner, og tilsvarer 3,0 prosent av premiereserven. Administrasjonsreserven anses å være tilstrekkelig. Administrasjonsreserven er ment å dekke administrasjonskostnader i pensjonskassens restlevetid dersom pensjonskassen skulle avvikles.

Premiefond

Ved utgangen av året utgjør det samlede premiefondet 595,6 millioner kroner, en økning på 133,6 millioner kroner fra året før. Premiefondet er i 2023 tilført renter med 7,9 millioner kroner, 35,2 millioner kroner som følge av avregninger av premie og 15,7 millioner kroner som andel av risikoresultatet.

Overføring til premiefondet fra avkastningsresultatet er 240 millioner kroner.

Arbeidsgiverne har dekt 165 millioner kroner av årets premie ved bruk av premiefondet. Trondheim kommunes andel av premiefondet er 560 millioner kroner, resten tilhører øvrige arbeidsgivere.

Tilførsel av egenkapital og premie for avkastningsgaranti

TKP tilføres årlig egenkapital fra arbeidsgiverne. Egenkapitaltilførselen utgjør 0,48 prosent av TKPs samlede premiereserve som tilsvarte 66 millioner kroner i 2023.

Rentegarantipremien utgjør 4,3 millioner kroner i 2023 og er godtgjørelse som følge av at TKP garanterer en avkastning på premiereserven og premiefondet. Gjennomsnittlig garantert rente på premiereserven er 2,32 prosent ved årsskiftet. Rentegarantipremien kan variere betydelig avhengig av størrelsen på relevant bufferkapital, rentenivå og aktivasammensetning. Dette medfører at en betydelig del av markedsrisikoen på plasseringene i verdipapirmarkedet og renterisikoen på forpliktelsene er overført til arbeidsgiverne.

Kontantstrøm

Netto kontantstrøm fra drift av pensjonsvirksomheten utgjorde 931,9 millioner kroner, kontantstrømmene fra finansielle eiendeler er -453,9 millioner kroner, og kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter er 61,8 millioner kroner. Bankinnskudd økte dermed fra 340,5 millioner kroner til 880,3 millioner kroner i løpet av 2023.

7 Disponering av årets resultat

Årets totalresultat, etter andre inntekter og kostnader, utgjør 159,4 millioner kroner, og overføres til opptjent egenkapital.

8 Risikostyring, internkontroll og finansiell soliditet

Pensjonskassen forvalter betydelige midler som skal finansiere pensjonsutbetalinger langt inn i fremtiden. Effektiv kontroll og styring av risiko er avgjørende for at pensjonskassen på lang sikt skal oppnå tilfredsstillende avkastning og sikre pensjonsutbetalinger til medlemmene.

Endringer i forskrift om pensjonsforetak styrker kravet til uavhengige kontrollfunksjoner og oppfølging av risiko. TKP har tre kontrollfunksjoner - risikostyringsfunksjonen, aktuarfunksjonen og internrevisjonsfunksjonen. Fra 2024 vil pensjonskassen ha en juridisk leder som kan gi juridisk rådgivning internt og bedre oppfølgingen av lovverk og regler.

I løpet av 2023 reviderte styret alle styrende dokumenter for å sikre at pensjonskassen etterlever gjeldende lover og regler. Strategiene gir blant annet rammer for hvor mye risiko pensjonskassen kan påta seg innenfor ulike risikoområder og reflekterer dermed styrets risikovilje. De viktigste risikoene omtales nedenfor.

Finansiell risiko

Den finansielle risikoen i pensjonskassen knytter seg hovedsakelig til evnen til å innfri den årlige avkastningsgarantien på kort og lang sikt. Dette krever at kapitalen investeres i verdipapirer og andre eiendeler med akseptabel avkastning og risiko. Kapitalforvaltningsstrategien gir retningslinjer for aktivaallokering, kredittrisiko, renterisiko, valutarisiko med mer.

Målet er å oppnå en høyest mulig avkastning samtidig som den risikobærende evnen opprettholdes. Den finansielle risikoen må fortløpende avpasses pensjonskassens soliditet.

Styret behandler årlig kapitalforvaltningens strategi over tre møter, hvor risikobærende evne og fordeling på aktivaklasser er sentrale temaer.

Spesielt viktig for TKP er den markedsrisiko porteføljen er eksponert for. Markedsrisiko er risikoen for at pensjonskassens verdier reduseres som følge av ugunstige markedsbevegelser. Det kan være betydelig fall i aksjemarkedet, valutakurstap, kurstap i renteporteføljen eller fall i eiendomsmarkedet. Kapitalforvaltningsstrategien, og derigjennom markedsrisikoen, er tilpasset den risikotoleransen styret har fastsatt.

Risikostyring og solvenskapitaldekning (SKD)

Pensjonskassen ønsker å oppnå høyest mulig avkastning innenfor rammen av forsvarlig risiko. Evnen til å ta risiko avhenger av hvor mye ansvarlig kapital pensjonskassen har.

Solvenskapitaldekningen beregnes i samsvar med det forenklede solvenskapitalkravet. Ved utgangen av 2023 er TKPs soliditetskapital god, og den gir akseptabel handlefrihet i kapitalforvaltningen.

Solvenskapitaldekning	2023	2022
Markedsrisiko	3 889	3 233
Livsforsikringsrisiko	875	783
Motpartsrisiko	59	27
Diversifiseringseffekter	-611	-523
Kapitalkrav før operasjonell risiko	4 212	3 520
Operasjonell risiko	82	72
Justering utsatt skatt	-644	-539
Forenklet solvenskapitalkrav	3 649	3 053
Ansvarlig kapital	6 414	5 363
Solvenskapitaldekning	176 %	176 %

Solvenskapitaldekningen ved årsskiftet er 176 prosent, likt som ved utgangen av 2022. I 2023 bidro høy vekst i pensjonsforpliktelsene som følge av høy reguleringspremie, til redusert soliditet. Samtidig hadde TKP god avkastning i 2023 som bidro til å øke soliditeten.

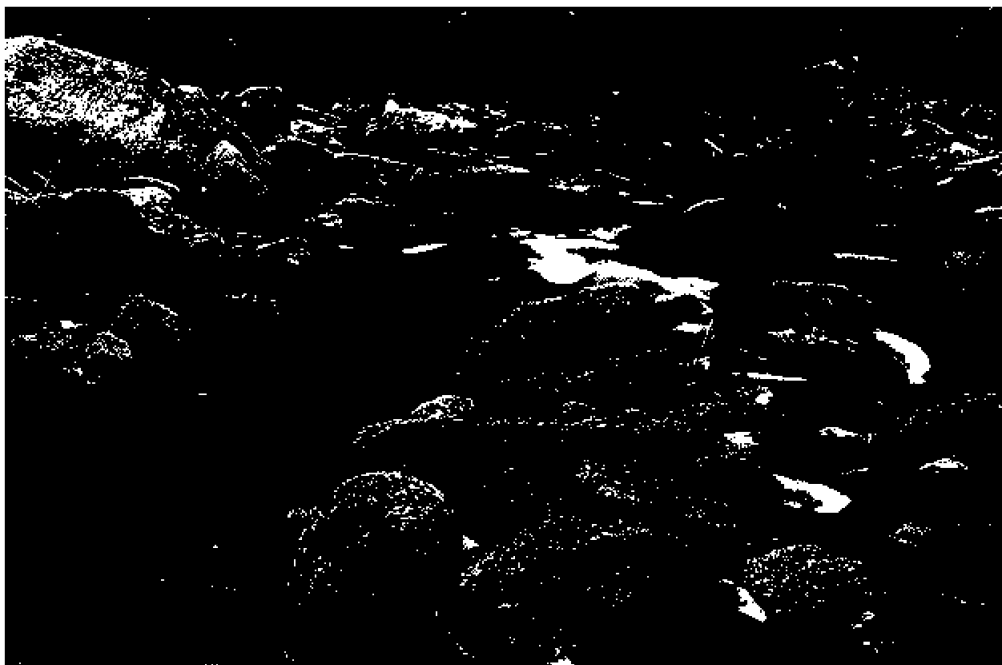
Internkontroll

Internkontrollen i pensjonskassen omfatter identifisering, styring, overvåkning og rapportering av risiko innenfor alle virksomhetsområder. Hvert område vurderer sannsynlighet og konsekvens for ulike hendelser, planlegger tiltak for å redusere risikoen, og internrevisjonen gjennomfører uavhengige vurderinger av vesentlige risikoer.

Internrevisjonen foretar uavhengige vurderinger og tester av vesentlige finansielle, forsikringsmessige og operasjonelle risikoer i driften av pensjonskassen. Internkontrollen ble vurdert som tilfredsstillende i 2023.

Personvern

Pensjonskassen håndterer personopplysninger, inkludert sensitiv informasjon, og har som mål å sikre konfidensialitet samtidig som tilgjengelighet ved saksbehandling opprettholdes. Behandlingen av personopplysninger følger kravene i Lov om behandling av personopplysninger, både internt og eksternt gjennom databehandleravtaler med leverandører.

Godtgjørelse

Alle ansatte og styremedlemmer i TKP mottar kun fast avlønning, uten avtaler om bonus, overskuddsdeling eller variable elementer i godtgjørelsen. Godtgjørelsesstrategien gjelder også ved utkontraktering av tjenester, og honorarstrukturen er uavhengig av pensjonskassens resultater.

9 Fremtidsutsikter

God risikostyring og solid økonomisk fundament er avgjørende for pensjonskassen. Styret vurderer pensjonskassens risikobærende evne som tilstrekkelig til å forvalte pensjonskassens midler i tråd med den vedtatte strategien. Styret legger vekt på at pensjonskassen skal forvalte sine midler slik at soliditeten opprettholdes også i fremtiden. Pensjonskassen skal være strategisk posisjonert for å dra nytte av en oppgang i aksjemarkedet, men samtidig ha en eksponering som tåler et betydelig fall i markedsverdier.

Som følge av god avkastning i 2023 har pensjonskassen styrket sin soliditet. Den økonomiske og finansielle stillingen til pensjonskassen er god og grunnlaget for fortsatt drift er til stede.

Pensjonskassen legger vekt på god dialog med arbeidsgiverne. Dialogen med Trondheim kommune er gjensidig nyttig og basert på åpenhet. Pensjonskassen vil arbeide for å sikre at dialogen med de andre selskapene er like konstruktiv.

Ny offentlig tjenstepensjonsordning trådte i kraft 1.1.2020. I 2025 blir de første med opptjening i ny ordning pensjonister. Regelverket for de fleste ordninger nærmer seg avklaring. Regjeringen har fremmet lovforslag om ny AFP for ansatte i staten, og arbeidet med forskrifter til ny AFP i offentlig

sektor er igangsatt. Det er også inngått avtale mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet og de sentrale tariffpartene om særalderspensjon i offentlig sektor. Avtalen regulerer reglene for særalder, men ikke hvem som skal ha særalderspensjon eller hvilken særaldersgrense som skal gjelde. Dette gjenstår å bli avklart. I februar 2024 ble det inngått et politisk forlik om endringer i folketrygdens pensjonssystem.

Det er viktig å sikre korrekt opptjening og beregning av pensjon i den nye tjenstepensjonsordningen. Nye regler medfører betydelig behov for systemutvikling hos systemleverandøren, utvidet informasjonsutveksling med andre pensjonskasser, oppdatering av intern kompetanse og grundig informasjon til medlemmene. Dette arbeidet er i gang og det er en prioritert oppgave for 2024.

Styret forventer økt søkelys på bærekraftige investeringer. Innføringen av den nye loven om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon krever mer omfattende rapportering, og dermed større bevissthet om i hvilken grad pensjonskassen fremmer miljømessige og sosiale egenskaper.

Pensjonskassen vil i årene som kommer stå overfor flere risikofaktorer, både finansielle og operasjonelle. Beredskapsarbeid, spesielt innen IKT-området, vil være sentralt med fokus på kompetanseoppdatering og systemvedlikehold. Styret har vedtatt en ny beredskapsstrategi i 2023, som vil bli testet og implementert i praksis. Lovverket for pensjonskasser blir stadig utvidet med strengere krav til risikovurderinger og dokumentasjon. Dette krever ressurser og kunnskap i årene som kommer.

Styret er tilfreds med at administrasjonen kontinuerlig arbeider for å tilby arbeidsgivere og medlemmer et kvalitativt godt tilbud, og takker alle ansatte for godt arbeid i 2023. Styret takker også Trondheim kommune, andre kunder og interessenter for et godt samarbeid i året som gikk.

Trondheim, 15.3.2024

Styret i Trondheim kommunale pensjonskasse

Ida Espolin Johnson
Styreleder

Svein Sivertsen
Nestleder

Ragnar Torvik

Kjersti Aas

Ferhat Güven

Hege Rovik

Roger Mogseth

Hilde Aunvåg
Adm. direktør

RESULTATREGNSKAP (1 000 kr)				
Note		TEKNISK REGNSKAP	2023	2022
	1.	Premieinntekter		
20	1.1	Forfalte premier, brutto	1 759 395	1 329 894
	1.2	Avgitte gjenforsikringspremier	-196	(196)
16	1.3	Overføring av premiereserve fra andre forsikrings- og pensjonsforetak	0	0
		Sum premieinntekter for egen regning	1 759 198	1 329 698
	2.	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		
	2.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	428 705	340 886
23	2.3	Netto driftsinntekt fra eiendom	21 438	20 068
	2.4	Verdiendringer på investeringer	628 695	-645 441
	2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	195 254	-900
1		Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1 274 093	-285 387
	5.	Pensjoner mv.		
	5.1	Utbetalte pensjoner mv		
7	5.1.1	Brutto	-660 104	-605 137
16	5.2	Overføring av premiereserve, pensjonskapital mv. og bufferfond til andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	0	0
		Sum pensjoner mv.	-660 104	-605 137
8	6.	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatt forpliktelser		
	6.1	Endring i premiereserve mv.		
	6.1.1	Endring i premiereserve mv., brutto	-1 352 302	-981 238
15	6.2	Endring i bufferfond	-692 992	609 811
15	6.3	Endring i premiefond, innskuddsfond, og fond for regulering av pensjoner mv.	-7 879	-12 713
16	6.4	Overføring av bufferfond fra andre forsikringsselskaper/ pensjonsforetak	0	0
		Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-2 053 173	-384 140
	8.	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser		
8,15	8.1	Overskudd på avkastningsresultatet	-240 000	0
8,15	8.2	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	-15 743	-6 814
		Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-255 743	-6 814
11,12	9.	Forsikringsrelaterte driftskostnader		
	9.1	Forvaltningskostnader	-7 518	-6 814
13	9.2	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	-31 128	-28 884
15		Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	-38 646	-35 698
15	11.	Resultat av teknisk regnskap	25 625	12 522

Note		IKKE-TEKNISK REGNSKAP	2023	2022
	12.	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		
	12.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	44 845	35 547
23	12.3	Netto driftsinntekt fra eiendom	2 243	2 088
	12.4	Verdiendringer på investeringer	65 765	-67 163
	12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	20 425	-94
1		Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	133 278	-29 622
	14.	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		
11,12	14.1	Forvaltningskostnader	-786	-709
13,27	14.2	Andre kostnader (formuesskatt og renter ansvarlig lån)	-4 200	1 978
		Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-4 986	1 269
	15.	Resultat av ikke-teknisk regnskap	128 292	-28 353
	16.	Resultat før skattekostnader	153 917	-15 831
14	17.	Skattekostnader	0	0
	18.	Resultat før andre inntekter og kostnader	153 917	-15 831
	19.	Andre inntekter og kostnader		
	19.1	Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		
11	19.1.2	Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	5 518	-2 880
	20.	TOTALRESULTAT	159 434	-18 711
		Disponering:		
		Til/fra risikoutjevningfond	-16 455	-6 763
		Til/fra opptjent egenkapital	-78 748	-41 648
		Til/fra opptjent egenkapital - urealiserte kursgevinster på verdipapirer	-64 232	67 121
		Sum disponeringer	-159 434	18 711

BALANSE (i 1000 kr)				
Note		EIENDELER	2023	2022
		EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		
	2.	Investeringer		
	2.1	Bygninger og andre faste eiendommer		
23		2.2.1 Investeringseiendommer	31 776	32 550
	2.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		
24		2.3.1 Rentebærende verdipapirer	446 297	396 426
22	2.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		
4		2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	765 701	719 226
5,25		2.4.2 Rentebærende verdipapirer	670 996	623 780
3		2.4.3 Utlån og fordringer	91 680	38 214
26		2.4.4 Finansielle derivater	6 194	136
		Sum investeringer	2 012 643	1 810 332
	3.	Fordringer		
2	3.1	Fordringer knyttet til premieinntekter	791	648
13	3.2	Andre fordringer	0	4 300
		Sum fordringer	791	4 948
		Sum eiendeler i selskapsporteføljen	2 013 434	1 815 280
		EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN		
	6.	Investeringer i kollektivporteføljen		
	6.1	Bygninger og andre faste eiendommer		
23		6.1.1 Investeringseiendommer	304 479	307 218
	6.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		
24		6.3.1 Rentebærende verdipapirer	4 276 425	3 741 632
2		6.3.2 Utlån og fordringer	7 581	6 114
22	6.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		
4		6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	7 336 952	6 788 353
5,25		6.4.2 Rentebærende verdipapirer	6 429 487	5 887 490
3		6.4.3 Utlån og fordringer	878 478	360 679
26		6.4.4 Finansielle derivater	59 346	1 281
		Sum investeringer i kollektivporteføljen	19 292 749	17 092 767
		Sum eiendeler i kundeporteføljene	19 292 749	17 092 767
		SUM EIENDELER	21 306 183	18 908 047

			EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	2023	2022
10,29	10.		Innskutt egenkapital		
			Innskutt egenkapital	1 426 417	1 360 423
			Sum innskutt egenkapital	1 426 417	1 360 423
	11.		Opptjent egenkapital		
		11.1	Risikutjevningfond	26 219	9 764
		11.2	Annen opptjent egenkapital		
			Realisert opptjent egenkapital	229 889	151 140
			Urealiserte gevinster på verdipapirer	249 907	185 675
			Sum opptjent egenkapital	506 014	346 580
	12.		Ansvarlig lånekapital mv.		
27		12.1	Evigvarende ansvarlig lånekapital	100 575	100 575
			Sum ansvarlig lånekapital mv.	100 575	100 575
8,9	13.		Forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser		
		13.1	Premiereserve	15 158 988	13 806 686
		13.2	Bufferfond	3 492 124	2 799 131
		13.3	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	595 586	462 005
			Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser	19 246 697	17 067 823
	15.		Avsetninger for forpliktelser		
11		15.1	Pensjonsforpliktelser og lignende	6 392	13 471
13,14		15.2	Forpliktelser ved skatt	0	0
			Sum avsetninger og forpliktelser	6 392	13 471
	16.		Forpliktelser		
6		16.3	Andre forpliktelser	20 087	19 174
			Sum forpliktelser	20 087	19 174
			SUM EGENTKAPITAL OG FORPLIKTELSER	21 306 183	18 908 046
17			POSTER UTENOM BALANSEN		

Trondheim, 15.3.2024

Styret i Trondheim kommunale pensjonskasse

Ida Espolin Johnson
Styreleder

Svein Sivertsen
Nestleder

Ragnar Torvik

Kjersti Aas

Ferhat Güven

Hege Rovik

Roger Mogseth

Hilde Aunvåg
Adm. direktør

OPPSTILLING OVER ENDRINGER I EGENKAPITAL (1 000 KR)					
	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital			Total egenkapital *
		Risiko-utjevning-fond	Annen opptjent egenkapital	Urealiserte gevinster	
Egenkapital 31.12.2021	1 299 327	3 001	109 493	252 796	1 664 617
Kjernekapitalinnskudd 2022	61 096				61 096
Årets resultat 2022		6 763	41 648	-67 121	-18 710
Egenkapital 31.12.2022	1 360 423	9 764	151 141	185 675	1 707 003
Kjernekapitalinnskudd 2023	65 994				65 994
Årets resultat 2023		16 455	78 748	64 232	159 434
Egenkapital 31.12.2023	1 426 417	26 219	229 889	249 907	1 932 431

* Inkl. risikoutjevningfond som bare kan benyttes til å dekke negativt risikoresultat

KONTANTSTRØMOPPSTILLING (1 000 KR)	2023	2022
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER:		
Innbetalte premier/premiefondsmidler	1 627 699	1 030 742
Utbetalte pensjoner	-658 659	-604 380
Utbetalinger til andre leverandører av varer og tjenester, skatter	-13 510	-16 507
Utbetalinger til ansatte, arbeidsgiveravgift m.v.	-23 664	-20 068
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	931 866	389 787
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIELLE EIENDELER:		
Innbetaling ved salg av aksjer og andeler	867 669	193 569
Utbetaling ved kjøp av aksjer og andeler	-704 307	-466 786
Innbetaling ved innfrielse og salg av obligasjoner, sertifikater m.v	2 054 549	2 570 632
Utbetaling ved kjøp av obligasjoner, sertifikater m.v	-3 032 914	-3 228 041
Innbetaling (utbetaling) ved realisasjon av finansielle derivater	-98 559	-67 004
Innbetalinger fra bygninger	23 680	22 156
Innbetaling av renter	350 518	245 793
Innbetaling av utbytte	85 421	88 656
Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler	-453 943	-641 025
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER:		
Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	-4 200	-4 200
Innbetaling av kjernekapitalinnskudd	66 037	61 053
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	61 837	56 853
Netto endring kasse og bank	539 760	-194 385
Beholdning kasse og bank pr 01.01.	340 519	534 904
Beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende pr. 31.12	880 280	340 519

Noter til regnskapet

Regnskapsprinsipper

Nedenfor følger en beskrivelse av rammeverk, regnskapsprinsipper, oppstillinger og opplysninger som er benyttet i årsregnskapet for 2023. Det bekreftes at disse anses å være i samsvar med regnskapslovens overordnede kvalitative krav til rettvise bilde.

Rammeverk

Årsregnskapet er avlagt i henhold til Lov om årsregnskap og Forskrift om årsregnskap for pensjonskasser av 20. desember 2011. Årsregnskapsforskriften er tilpasset de internasjonale regnskapsstandardene (IFRS). Ettersom pensjonskassen ikke inngår i et IFRS-konsern har pensjonskassen en utvidet adgang til å fravike måle- og innregningsregler i IFRS, jf. årsregnskapsforskriften for pensjonsforetak § 3-1.

De sentrale IFRS-standardene som er gjeldende for pensjonskassen er:

- IAS 19: Ytelser til ansatte
- IAS 40: Investerings eiendom
- IFRS 9: Finansielle instrumenter
- IFRS 13: Måling av virkelig verdi

Oppstillingsplan og innhold i resultat og balanse

Resultatregnskapet består av teknisk regnskap og ikke-teknisk regnskap. Teknisk regnskap viser hvordan årets virksomhet fremstår basert på kontraktene med forsikringstakerne, herunder forhåndsutskrevne premier og avkastningsgaranti. I teknisk regnskap inngår elementene avkastningsresultat, risikoresultat og administrasjonsresultat. I tillegg inngår tilordningen eller dekningen av resultat-elementene overfor kundene. Ikke-teknisk resultat viser i hovedsak avkastningen av pensjonskassens midler (selskapsporteføljen) og kostnadene som gjelder selskapsporteføljen.

I kollektiv ytelsespensjon er prinsippene for tilordning eller dekning av resultatelementene følgende: Positivt avkastningsresultat (verdijustert avkastning utover den garanterte renten) går til kundene. Likeså går positivt risikoresultat, etter eventuelt tilføring til risikoutjevningfond (maksimum 50 prosent), til kundene. Administrasjonsresultatet, negativt risikoresultat som ikke dekkes av risikoutjevningfond, og negativt avkastningsresultat som ikke dekkes av bufferfondet, tilfaller eller dekkes i sin helhet av pensjonskassen. Sammen med rentegarantipremie, avkastning på selskapsporteføljen og skatt mv., utgjør dette regnskapets totalresultat.

I tråd med Forsikringsvirksomhetsloven er pensjonskassens forvaltningskapital delt i en kollektivportefølje og en selskapsportefølje. Kollektivporteføljen er den delen av forvaltningskapitalen som består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktsfaste forpliktelser. Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene.

Forvaltning og regnskapsføring av finansaktiva

Pensjonskassen forvalter kundemidlene og selskapsmidlene i samme finansportefølje. Avkastningen i finansporteføljen er fordelt etter den forholdsmessige andelen mellom forsikringstekniske avsetninger inklusive risikoutjevningfondet (kollektivporteføljen) og pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen). Beregningene gjøres kvartalsvis for å sikre at kapitalbevegelser og bevegelser i forsikringstekniske avsetninger ved flytting blir hensyntatt i fordeling av avkastning. Fordelingen mellom porteføljene i 2023 og 2022 er slik:

	2023		2022	
	Resultat	Balanse	Resultat	Balanse
Selskapsportefølje	9,47 %	9,45 %	9,425 %	9,58 %
Kollektivportefølje	90,53 %	90,55 %	90,575 %	90,42 %

Pensjonskassens pristariff for kapitalforvaltning inkluderer ikke forvaltningskostnader i fondsandeler. Dette skyldes at bokførte inntekter fra investeringer i fond bokføres etter nettoprinsippet, det vil si etter fradrag for forvaltningskostnader. Finanstilsynet mener at forvaltningshonorar i fond skal bruttoføres og inkluderes i premietariffen for administrasjonskostnader, og ikke redusere avkastningsresultatet. Finansdepartementet har kommet til at Finanstilsynet ikke har rettslig grunnlag i forsikringsvirksomhetsloven til å pålegge bruttoføring, og nettoføring er dermed en opsjon. Etter oppdrag fra Finansdepartementet har Finanstilsynet i desember 2023 utarbeidet utkast til høringsnotat der det argumenteres for innføring av obligatorisk bruttoføring av forvaltningskostnader for kollektivmidler investert i fond. Forslaget er p.t. ikke sendt på høring av Finansdepartementet.

Pensjonskassen har tatt i bruk finansielle derivater i kapitalforvaltningen. Finansielle derivater benyttes utelukkende for å redusere eller avdekke valutarisiko, jf. forskrift om pensjonsforetak § 20.

Finansielle eiendeler

IFRS 9 Finansielle instrumenter ble gjort gjeldende for pensjonskasser fra 1. januar 2023, og erstattet IAS 39 for klassifisering, måling (verdsettelse) og innregning av finansielle eiendeler i samsvar med årsregnskapsforskriftens § 3-3.

Innregning og fraregning

Finansielle instrumenter balanseføres på det tidspunktet TKP blir part i instrumentets kontraktmessige betingelser. Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på avtaletidspunktet. Finansielle eiendeler fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller når disse rettighetene er blitt overført, og foretaket i hovedsak har overført risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet.

Klassifisering og etterfølgende måling

Finansielle eiendeler skal etter IFRS 9 klassifiseres i følgende kategorier:

- Amortisert kost
- Virkelig verdi med verdiendring over resultat
- Virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat

Målekategori bestemmes ved første gangs innregning. TKP har ingen finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat.

Derivater og egenkapitalinstrumenter inklusive aksjefond

I henhold til IFRS 9 skal derivater innregnes til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Sikringsbokføring er ikke aktuelt for TKP siden de posisjonene som derivatene skal sikre også måles til virkelig verdi. Egenkapitalinstrumenter skal som hovedregel måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. I TKP er alle egenkapitalinstrumenter målt til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Gjeldsinstrumenter

Gjeldsinstrumenter kan enten klassifiseres og vurderes til virkelig verdi over resultatet, eller klassifiseres og vurderes til amortisert kost. Klassifiseringen og tydeliggjøringen av formålet med obligasjonsinvesteringen foretas på kjøpstidspunktet. I tråd med TKPs virksomhetsmodell består obligasjonsporteføljen av to delporteføljer. I den ene delporteføljen er formålet å oppnå fortjeneste ved salg med verdivurdering til virkelig verdi over resultatet. Den andre delporteføljen vurderes til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Over- og underkurs ved anskaffelsen amortiseres over obligasjonens gjenværende løpetid.

For å kunne måles til amortisert kost må gjeldsinstrumenter oppfylle begge kriterier nedenfor:

- Kontraktvilkårene for den finansielle eiendelen fører på bestemte tidspunkter til kontantstrømmer som utelukkende er betaling av avdrag og renter på utestående hovedstol (kontantstrømskriteriet).
- Den finansielle eiendelen innehas i en virksomhetsmodell hvis formål er å holde finansielle eiendeler for å motta kontraktsregulerte kontantstrømmer (forretningsmodellkriteriet).

Kontantstrømskriteriet

Ved vurdering av om de kontraktmessige pengestrømmer utelukkende er betaling av renter og hovedstol, vurderer pensjonskassen kontraktbetingelsene i instrumentet. Dette inkluderer om det er klausuler i kontrakten som kan endre tidspunkt eller størrelse av kontraktmessige kontantstrømmer slik at gjeldsinstrumentet ikke vil oppfylle denne betingelsen. Dersom SPPI-testen («Solely Payment of Principal and Interest») er oppfylt er kontantstrømskriteriet bestått.

Forretningsmodellkriteriet

Pensjonskassen forvalter de eiendelene som holdes i porteføljen, for å motta disse kontraktsregulerte kontantstrømmene. Dette utelukker ikke at pensjonskassen unntaksvis kan selge gjeldsinstrumenter som følge av økning i kredittrisikoen, økt kredittkonsentrasjonsrisiko mv.

Tapsavsetninger

Implementeringen av IFRS 9 innebærer en ny nedskrivningsmodell for gjeldsinstrumenter målt til amortisert kost. Tapsavsetningene skal etter den nye standarden innregnes etter forventet kredittap. Tapsestimatene beregnes basert på enten 12 måneders eller livslang sannsynlighet for mislighold («probability of default - PD»), tap ved mislighold («loss given default - LGD») og eksponering ved mislighold («exposure at default- EAD»).

Trinn 1: Ved førstegangsinnregning, og dersom kredittrisikoen ikke har økt betydelig, skal avsetningen tilsvare forventet tap over de neste 12 måneder

Trinn 2: Forventet tap over hele levetiden for eiendeler som har hatt vesentlig økning i kredittrisikoen siden førstegangsinnregning, men ingen objektive tap.

Trinn 3: Forventet tap for resten av levetiden for eiendeler som har objektive bevis på tap

Tapsavsetningen er lik eksponering ved mislighold x sannsynlighet for tap x tap ved mislighold (EAD x PD x LGD).

Forsikringsmessige avsetninger

Premiereserven er den forsikringstekniske kontantverdien av opptjente pensjonsrettigheter på beregningstidspunktet. Beregningen foretas av pensjonskassens aktuar.

For dødelighet og sivilstandselementer benyttes det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget K2013, fastsatt av Finanstilsynet med utgangspunkt i en utredning fra Finans Norge frem til 31.12.2020. Ny dødelighetstariff K2021_KLP ble innført fra 31.12.2020. Denne tariffen tar utgangspunkt i K2013 fastsatt av Finanstilsynet, men med en sterkere levealdersforbedring for menn.

Fra 1. januar 2015 benyttes uføretariffen (KFSU2015) basert på uførerfaringene i årene 2011-2013 i pensjonskasser med KLP Forsikringservice som aktuar.

I premiereserven er det inkludert avsetning for administrasjonsreserve. Fra og med utgangen av 2018 utgjør administrasjonsreserven 3,0 prosent av premiereserven.

Det er foretatt en egen erstatningsavsetning for inntrufne forsikringstilfeller som ennå ikke er oppgjort (inkl. karensavsetning for uførerisiko), såkalte IBNR/RBNS-avsetninger. Avsetningen utgjør om lag 1,0 prosent av premiereserven ved utgangen av 2023, og vurderes til å være tilstrekkelig.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 prosent av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet klassifiseres som egenkapital, men henføres til kollektivporteføljen.

Premier og refusjoner for avtalefestet pensjon (AFP)

Pensjonskassens styre fastsetter årlig den forsikringsteknisk beregnede premiesatsen i pensjonsordningen etter anbefaling fra aktuar. Premien består av den såkalte normalpremien, premie for administrasjon samt tilskudd til "ikke-forsikringsbare ytelser" (avgang etter 85-års regelen, brutto-garanti m.v.) I tillegg fastsettes en premie for at pensjonskassen garanterer beregningsgrunnlagets gjennomsnittlige rente (rentegarantipremie). Reguleringspremien dekker oppreguleringen i løpet av året av opptjente pensjonsrettigheter og løpende pensjoner som følge av lønnsvekst og økningen i folketrygdens grunnbeløp (G). Den foreløpige reguleringspremien faktureres medio regnskapsåret, og endelig avregning mot arbeidsgiverne foretas året etter.

Avtalefestet pensjon (AFP) for personer mellom 62 og 65 år i henhold til sentral generell særavtale (SGS 2020), er ikke en forsikret ytelse. Pensjonskassen administrerer ordningen, og de respektive arbeidsgiverne refunderer løpende de faktiske utbetalingene. AFP etter fylte 65 år er en 100 prosent utjevningsordning for arbeidsgivere med aktive medlemmer i pensjonsordningen, jf. SGS 2020 og forsikringsvilkårene. Arbeidsgiverne refunderer dermed alle faktiske utbetalinger til AFP mellom 62 og 67 år.

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som er opptjent i året. Avgitt (betalt) gjenforsikringspremie vises som egen linje i resultatregnskapet.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassens kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen er ytelsesbasert i henhold til SGS 2020, og tilfredsstiller kravene i Lov om obligatorisk tjenestepensjon. Pensjonskostnadene er behandlet i samsvar med IAS 19.

Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordninger er nåverdien av forpliktelser på balansedagen, med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet med lineærmetoden. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av rentene for høykvalitetsobligasjoner. Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuarmessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat (andre inntekter og kostnader) i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart. I den påløpte forpliktelsen inngår fremtidige AFP-ytelser. Det er videre gjort påslag for arbeidsgiveravgift.

Ordningen er en flerforetaksordning, hvilket innebærer at den forsikringstekniske risiko er fordelt mellom alle arbeidsgivere som deltar i ordningen. De økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som ligger til grunn for beregningen av netto pensjonsforpliktelse baserer seg derfor på de forutsetninger som er representative for hele fellesskapet i TKP.

Skatt

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som for livsforsikringsselskaper. Formuesskatt til staten utgjør 0,25 prosent av ligningsmessig nettoformue. Skattemessig resultat fremkommer etter at det tas hensyn til permanente forskjeller og endring i midlertidige forskjeller mellom finans- og skateregnskap.

Skattlegging av inntekter og kostnader knyttet til eiendeler i kollektivporteføljen foretas i samsvar med regnskapslovgivningen. Dette gjelder også investeringer i deltakerlignede selskaper. At skattlegging følger regnskap innebærer bl.a. at verdiendringer på finansielle omløpsmidler tilhørende kollektivporteføljen ikke skal tilbakeføres for skatteformål. Avsetninger til risikoutjevningfondet er ikke fradragsberettiget. Som følge av endrede skatteregler fra 2018 kommer risikoutjevningfondet ved utgangen av 2017 til beskatning senest ved virksomhetens opphør.

Inntekter og kostnader knyttet til selskapsporteføljen skattlegges etter ordinære skatteregler. Fritaksmetoden gjelder kun for aksjer mv. innenfor EU/EØS-området som inngår i selskapsporteføljen. Fritaksmodellen innebærer skattefritak for opptjente inntekter fra aksjegevinster og -utbytte, men på den annen side ikke fradragsrett for aksjetap.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs.

Alle tallene i regnskap og noter er presentert i hele tusen kroner (TNOK) dersom ikke annet er angitt.

Note 1 – Kapitalavkastning

	2023	2022	2021	2020	2019
Resultatført avkastning	7,3 %	-1,7 %	2,8 %	2,7 %	3,7 %
Verdijustert avkastning	7,3 %	-1,7 %	8,1 %	5,5 %	7,1 %

TKP har felles forvaltning av kollektiv- og selskapsporteføljen. Avkastningen for kollektiv- og selskapsporteføljen er dermed identisk, og er beregnet etter Modifisert Dietz. Som følge av innføring av bufferfond for offentlige pensjonskasser, er resultatført avkastning lik verdijustert avkastning fra og med 2022. Verdijustert avkastning er eksklusive endringer i markedsverdi for investeringer til amortisert kost. Avkastningen på investeringer i fond bokføres etter nettoprinsippet, dvs. etter fradrag for forvaltningskostnader.

Note 2 - Fordringer på og investeringer i verdipapirer utstedt av foretak pensjonskassen er opprettet for

	Premiefordringer	
	2023	2022
Trondheim kommune	7 230	5 341
Andre arbeidsgivere	1 142	1 420
Sum	8 372	6 761
Herav selskapsporteføljen	791	648
Herav kollektivporteføljen	7 581	6 113

Det er ikke investert i verdipapirer utstedt av foretak pensjonskassen er opprettet for verken i 2023 eller 2022.

Note 3 - Utlån og fordringer som måles til virkelig verdi

	Selskapsportefølje		Kollektivportefølje	
	2023	2022	2023	2022
Bank	83 186	32 622	797 093	307 898
Utlån	8 494	5 592	81 385	52 781
Sum	91 680	38 214	878 478	360 679

Note 4 - Aksjer og andeler

Fellesportefølje	Kostpris	Balanseført verdi
Aksjer og andeler i norske selskaper:		
Olav Thon Eiendomsselskap ASA	33 304	123 094
Pareto Solar Fund IS	1 701	1 725
Pareto PE II IS/AS	300	249
DNB Private Equity III IS/AS	1 000	52 568
DNB Private Equity IV IS/AS	22 632	95 904
DNB Private Equity VII IS/AS	27 360	32 949
Argentum 2017 IS	16 881	63 184
Argentum 2018 AS	10 637	27 595
Argentum 2019 IS	13 912	30 250
Argentum 2020 IS	18 082	27 434
NBNP 2 AS	2 564	1 738
Sum aksjer og andeler i norske selskaper	148 373	456 690
Aksjer og andeler i utenlandske selskaper:		
Revelop IV AB	8 087	48 522
Saga III	0	135
Saga IV	0	4 035
Saga VI	37 696	201 078
Saga VII	73 471	105 347
Saga VIII	62 736	86 510
Storebrand International Private Equity X Ltd	42	79
Storebrand International Private Equity XI Ltd	6 892	19 244
Storebrand International Private Equity XII Ltd	7 925	18 795
Storebrand International Private Equity 13 Ltd	7 535	24 683
Storebrand International Private Equity 16 Ltd	13 863	35 527
Storebrand International Private Equity 17 Ltd	13 973	34 832
Storebrand International Private Equity 18 Ltd	19 420	36 331
Storebrand International Private Equity 19 Ltd	25 500	39 723
Cubera International Private Equity 20	28 007	35 532

Cubera International Private Equity 22	8 330	7 838
Cubera Continuation Fund Ltd	4 347	6 119
Cubera IX LP	35 699	46 342
Sum aksjer og andeler i utenlandske selskaper	353 526	750 670
Andeler i eiendomsfond:		
Pareto Eiendomsfellesskap IS/AS	373 526	465 988
Pareto Eiendomsfellesskap II IS/AS	149 999	160 269
DEAS Eiendomsfond Norge I IS/AS	330 923	335 109
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	409 466	407 013
DNB Scandinavian Property Fund IS/HM AS	150 000	156 306
Union Core Real Estate Fund IS/AS	224 968	213 550
Sum andeler i eiendomsfond	1 638 883	1 738 236
Andeler i norske aksjefond:		
Pareto Aksje Norge I	150 000	251 974
KLP AksjeNorge Indeks S-250	140 677	321 813
Landkreditt Utbytte I	100 091	144 836
Danske Invest Norske Aksjer Institusjonelle II D	105 499	158 418
Danske Invest Index Norway Restricted	70 000	68 210
Sum andeler i norske aksjefond	566 268	945 251
Andeler i utenlandske aksjefond:		
KLP AksjeGlobal Indeks S-1000	739 266	1 376 774
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret S-100	150 000	149 621
Lancelot Camelot B	243 475	253 894
Keel Longhorn (NOK)	51 777	80 089
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	100 940	321 146
Nordea Stabile Aksjer Global	462 465	604 899
Nordea Stabile EM Aksjer Etisk	106 227	130 166
DnB Global Marked Valutasikret F	240 000	352 662
DnB Global Indeks F	150 000	190 577
DNB Klima Indeks F	240 001	286 717
Generation IM Global Equity	32 255	54 276
Storebrand Global ESG C	100 000	123 473
Storebrand Global Indeks Valutasikret	250 000	287 510
Sum andeler i utenlandske aksjefond	2 866 406	4 211 805
Sum aksjer og andeler	5 573 456	8 102 653
Herav selskapsporteføljen		765 701
Herav kollektivporteføljen		7 336 952

Porteføljen er godt diversifisert, og er spredt på ulike aktivklasser, forvaltere og regioner. Underliggende beholdning i norske og utenlandske aksjefond samt aksjene i Olav Thon Eiendomsselskap ASA anses som børsnoterte verdipapirer, og utgjør 65 prosent av den totale beholdningen av aksjer

og andeler. Alle de seks eiendomsfondene er uten belåning og anses som eiendomseksponering. Det foretas verdipurveringer flere ganger i året av to eller tre uavhengige takstfirmaer.

DEAS Eiendomsfond Norge I eier 32 eiendommer i følgende segmenter: Kontor 62 %, handel 13 %, lager 18 % og skole 7 %. Geografisk fordeling: Oslo 56 %, Oslo-området 22 %, Trondheim 9 %, Bergen 8 %, Stavanger 1 % og andre 3 %. Gjennomsnittlig restløpetid på leiekontraktene er 5,7 år.

Pareto Eiendomsfelleskap eier 31 eiendommer i følgende segmenter: Lager/logistikk 93 %, terminal/logistikk 7 %. Geografisk fordeling: Stor-Oslo 98 % og Østlandet for øvrig 2 %. Gjennomsnittlig restløpetid på leiekontraktene er 9,3 år.

Pareto Eiendomsfelleskap II eier 19 eiendommer i følgende segmenter: Kontor 51 %, handel 26 %, og lager 23 %. Geografisk fordeling: Oslo 19 %, Romerike 40 % og for øvrig i Norge 41 %. Gjennomsnittlig restløpetid på leiekontraktene er 7,8 år.

Storebrand Eiendomsfond Norge eier 21 eiendommer i følgende segmenter: Kontor 47 %, lager/logistikk 27 %, handel 12 % og hotell 14 %. Geografisk fordeling: Stor-Oslo 74 %, Bergen 12 % og Stavanger 9 % og Fredrikstad 6 %. Gjennomsnittlig restløpetid på leiekontraktene er 7,3 år.

DNB Scandinavian Property Fund eier 12 eiendommer i følgende segmenter: Kontor 68 %, handel 12 %, hotell 17 %, annet 3 %. Geografisk fordeling: Oslo 64 %, Stockholm (Sverige) 18 %, Bergen 12 % og Trondheim 6 %. Gjennomsnittlig restløpetid på leiekontraktene er 5,4 år.

Union Core Real Estate Fund eier 15 eiendommer i segmentene: Kontor 46 %, undervisning 19 %, kombinasjon 5 %, servering/handel 15 %, helse/omsorg 10 % og annet 5 %. Geografisk fordeling: Oslo 41 %, Stor-Oslo 20 %, Trondheim 5 %, Bergen 12 %, Stavanger 10 % og Østlandet 12 %. Gjennomsnittlig restløpetid på leiekontraktene er 8,2 år.

Utviklingen i verdi av andelene i eiendomsselskapene gjennom året har vært som følger:

	Inngående balanse	Tilgang og avgang i året	Verdiregulering i året	Utgående balanse
DEAS Eiendomsfond I	378 377	0	-43 268	335 109
Pareto Eiendomsfelleskap	512 698	0	-46 710	465 988
Storebrand Eiendomsfond Norge	446 888	0	-39 875	407 013
DNB Scandinavian Property Fund	174 509	0	-18 203	156 306
Union Core Real Estate Fund	246 813	0	-33 263	213 550
Pareto Eiendomsfelleskap II	177 903	0	-17 633	160 269
Sum	1 937 188	0	-198 952	1 738 236
Herav selskapsporteføljen				166 002
Herav kollektivporteføljen				1 572 235

Note 5 - Ansvarlig lånekapital i andre foretak

TKP har investert i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner i andre foretak både direkte og gjennom obligasjonsfond. Selskapsporteføljens andel av investeringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner utgjør 33 millioner kroner ved utgangen av 2023 og 25 millioner kroner ved utgangen av 2022 (balansepost 2.3 og 2.4).

Note 6 - Andre forpliktelser

	2023	2022
Skattetrekk pensjoner og ansatte	15 498	14 057
Arbeidsgiveravgift og finansskatt	1 144	963
Feriepenger og styrehonorar	2 714	2 510
Annen kortsiktig gjeld	732	1 644
Sum	20 087	19 174

Skattetrekksmidlene er bundne midler, og holdes på egen bankkonto.

Note 7 – Utbetalte pensjoner

	2023	2022
Utbetalt direkte til forsikrede medlemmer/pensjonister:		
Vedtektsbestemte ytelser:		
Alderspensjon inkl. AFP 65-66 år	461 530	415 251
Uførepensjon	103 107	100 063
Ektefellepensjon	50 590	46 542
Barnpensjon	3 157	2 656
Sum	618 384	564 512
Førtids- og bevilgningspensjoner:		
AFP 62-64 år	37 056	39 082
Bevilgningspensjoner	73	68
Sum	37 129	39 150
Sum utbetalt direkte til pensjonister	655 513	603 662
Utbetalte refusjoner i henhold til overføringsavtalen		
Alderspensjon inkl. AFP 65-66 år	44 509	39 162
Uførepensjon	6 393	6 504
Ektefellepensjon	3 359	2 490
Barnpensjon	203	100
Sum	54 464	48 258
Sum brutto utbetalte pensjoner	709 977	651 919
Mottatte refusjoner i henhold til overføringsavtalen		
Alderspensjon	38 971	36 272
Uførepensjon	5 617	5 610
Ektefellepensjon	5 138	4 737
Barnpensjon	147	164
Sum	49 873	46 782
Sum netto utbetalte pensjoner	660 104	605 137

Note 8 - Endringer i forsikringsforpliktelse

	Premiereserve	Bufferfond	Premiefond
Inngående balanse	13 806 686	2 799 131	462 005
<i>Resultatførte endr. i forsikringsforpliktelse:</i>			
Netto resultatførte avsetninger	1 352 302	0	7 879
Overskudd på avkastningsresultat	0	692 992	240 000
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	15 743
Sum resultatførte endringer	1 352 302	692 992	263 622
<i>Ikke resultatførte endr. i forsikringsforpliktelse:</i>			
Overføringer mellom fond	0	0	-131 388
Overføringer til/fra selskapet	0	0	1 347
Sum ikke resultatførte endringer	0	0	-130 042
Utgående balanse	15 158 988	3 492 124	595 586

Note 9 - Forsikringsforpliktelse – bransjefordeling

	Premiereserve	Bufferfond	Premiefond
Totalt	15 158 988	3 492 124	595 586
Herav hovedbransje: Kollektiv pensjonsforsikring for Kommuner, herunder institusjoner o.l.	15 158 988	3 492 124	595 586
Herav delbransje: Ytelsesbaserte pensjonsordninger Uten investeringsvalg	15 158 988	3 492 124	595 586

Note 10 - Solvensmargin

	2023	2022
Kjernekapital	1 656 306	1 511 564
Evigvarende ansvarlig lån	100 575	100 575
Bufferfond (50%)	1 746 062	1 399 566
Risikoutjevningfond (50 %)	13 109	4 882
Fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-86 946	-51 105
Solvensmarginkapital	3 429 107	2 965 482
Solvensmarginkrav	701 542	637 249
Kapital i prosent av krav	489 %	465 %

Note 11 - Lønns- og pensjonskostnader egne ansatte

Det er 15 ansatte i pensjonskassen ved utgangen av 2023, og det har i gjennomsnitt vært 13,8 årsverk i 2023.

Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassens kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen er ytelsesbasert i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor, som tilfredsstiller kravene i Lov om obligatorisk tjenestepensjon. Pensjonsordningens ytelser er nærmere forklart i note 18. I administrasjonskostnader inngår endringer i pensjonsforpliktelser for kassens egne ansatte, i samsvar med beskrivelse under regnskapsprinsipper.

Økonomiske forutsetninger	31.12.2023	31.12.2022
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Forventet avkastning	3,10 %	3,00 %
Årlig lønnsvekst	3,50 %	3,50 %
Årlig G-regulering	3,25 %	3,25 %
Pensjonsregulering	2,80 %	2,48 %
Sammensetning av årets pensjonskostnad	2023	2022
Nåverdi av årets opptjening	2 081	2 068
Rentekostnad	368	199
Administrasjonskostnad/rentegarantipremie	99	97
Arbeidsgiveravgift	359	333
Netto pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	2 907	2 697
Andre inntekter og kostnader	-5 518	2 880
Samlet pensjonskostnad	-2 611	5 576
Balanseført forpliktelse pr. 31.12:	2023	2022
	(beste estimat)	(beste estimat)
Brutto påløpt forpliktelse	53 781	52 822
Pensjonsmidler	-48 179	-41 015
Netto påløpt forpliktelse	5 602	11 807
Arbeidsgiveravgift	790	1 665
Balanseført netto forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift	6 392	13 471

Note 12 - Ytelser og lån til ledende ansatte og styret

Opptjente ytelser til ledende ansatte og styret i 2023	Lønn og honorar	Pensjonskostnader	Naturalytelser	Totalt
Styret:				
Ida Espolin Johnson, leder	237,2	0	0	237,2
Svein Sivertsen, nestleder	148,3	0	0	148,3
Kjersti Aas	148,3	0	0	148,3
Ragnar Torvik	148,3	0	0	148,3
Roger Mogseth	148,3	0	0	148,3
Ferhat Güven	148,3	0	0	148,3
Sonia Tangen	148,3	0	0	148,3
Sum	1 127,0	0	0	1 126,9
Hilde Aunvåg, daglig leder	1 693,4	250,1	8,3	1 951,8

Det er ikke utbetalt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester til styrets medlemmer. Det foreligger ingen avtale som innebærer forpliktelser til å gi særskilt vederlag ved fratredelse, opphør eller endring av ansettelsesforholdet for daglig leder eller andre ansatte. Det samme gjelder for styrets medlemmer.

Det er heller ikke inngått avtale om bonuser, overskuddsdeling, opsjoner eller lignende til fordel for styret, daglig leder eller andre ansatte. Opplysningene er vurdert å tilfredsstille de krav som følger av godtgjørelsesforskriften.

Det er ikke gitt lån, forskuddsbetaling eller stilt sikkerhet for lån til daglig leder, øvrige ansatte eller styremedlemmer. TKP betaler styreansvarsforsikring for styremedlemmene.

Note 13 - Forsikringsrelaterte driftskostnader og andre kostnader

I forsikringsrelaterte driftskostnader inngår revisjonshonorar med (inkl. mva)	2023	2022
Lovpålagt revisjon	458	561
Annen bistand	5	29
Totalt honorar til revisor	463	590

I andre kostnader inngår formuesskatt med:	2023	2022
Sum brutto ligningsformue	-21 219 421	18 257 140
Skattemessig gjeld	20 819 421	-18 557 140
Netto ligningsformue	-400 000	-300 000
Årets formuesskatt	0	0
Differanse avsatt og utlignet formuesskatt tidligere år	0	-6 178
Sum kostnad	0	-6 178

Avsatt formuesskatt for 2021 og betalt formuesskatt for perioden 2018 – 2020 ble inntektsført i regnskapet for 2022. Korrigert skattemessig formue er lik null i hele perioden, og tilbakebetalt beløp utgjør om lag 6,2 millioner kroner. Av beløpet ble 4,3 millioner kroner tilbakebetalt til TKP i januar 2023, og er periodisert som andre fordringer i selskapsporteføljen per 31.12.2022.

Note 14 – Skattekostnad

Skattemessig næringsinntekt og betalbar inntektsskatt	2023	2022
Totalresultat	159 434	-18 711
Forskjeller mellom regnskap og skattemessig næringsinntekt		
Utbytte fra aksjer og fond EU/EØS fra selskapsporteføljen	-1 223	-2 033
Netto gev. og tap aksjer og fond EU/EØS fra selskapsporteføljen	-29 823	-4 183
3 % av netto skattefrie inntekter etter fritaksmetoden	37	61
Verdiendring på finansielle omløpsmidler i selskapsporteføljen	-65 765	67 163
Rente på iliknet skatt	0	-75
Endring i pensjonsforpliktelser egne ansatte	-7 079	2 316
Overført til risikoutjevningfond	0	6 814
Formueskatt	0	-6 178
Skattemessig næringsinntekt	55 581	45 174
Korreksjon vedrørende tidligere år	-5 541	-21 915
Økning (+) Bruk av (-) fremførbart underskudd	-50 040	-23 259
Grunnlag for beregnet inntektsskatt	0	0
Betalbar inntektsskatt (25 % skatt av beregningsgrunnlag)	0	0
Utsatt skatt	2023	2023
Midlertidige forskjeller:		
Netto pensjonsforpliktelser egne ansatte	6 392	13 471
Risikoutjevningfond	-80 837	-80 837
Finansielle eiendeler	-11 063	9 872
Andre forskjeller:		
Fremførbart underskudd i inntekt	425 472	475 512
Netto forskjeller (grunnlag for utsatt skatt)	339 964	418 018
Utsatt skattefordel (25 % av grunnlaget)	84 991	104 505
Herav balanseført utsatt skattefordel	0	0

Skattereglene medfører usikkerhet om faktisk utnyttelse av fremførbart underskudd. Dette gjelder både effekten av nye skatteregler over tid, mulige endringer i regnskapsregelverket og fremtidig skattemessig inntekt. Mulig utsatt skattefordel balanseføres derfor ikke.

Note 15 - Resultatanalyse

Analysen gjelder i sin helhet følgende: Hovedbransje: Kollektiv pensjonsforsikring for kommuner, herunder institusjoner o.l. Delbransje: Ytelsesbaserte pensjonsordninger uten investeringsvalg:

	2023	2022
Verdijustert avkastning	1 274 093	-285 388
Garantert rente	-340 389	-324 517
Avkastningsresultat	933 704	-609 905
Risikoresultat	31 486	13 627
Administrasjonsresultat	4 870	2 001
Rentegarantipremie	4 300	3 800
Sum resultatelementer til fordeling	974 360	-590 476
Tilført bufferfond av avkastningsresultat	-692 992	609 811
Tilført premiefond av avkastningsresultat	-240 000	0
Tilført premiefond av risikoresultat	-15 743	-6 814
Resultat av teknisk regnskap	25 625	12 521

Spesifikasjon administrasjonsresultat:	2023	2022
Samlet premie til administrasjon	74 141	57 542
Herav til administrasjonsreserve	-47 321	-31 863
Administrasjonsinntekt fra premie	26 821	25 678
Administrasjonsinntekt fra administrasjonsreserve	16 695	12 021
Beregningsmessige omkostninger	43 516	37 699
Årets faktiske kostnader	-38 646	-35 698
Administrasjonsresultat	4 870	2 001

Spesifikasjon risikoresultat	2023	2022
Risikoresultat død	-14 017	2 450
Risikoresultat overlevelse/levealder	51 726	8 028
Risikoresultat uførhet	-6 027	3 345
Reassuranseresultat	-196	-196
Risikoresultat	31 486	13 627

Risikoresultatet viser hvordan dødelighet, levealder og uførhet avviker fra det som er forventet.

I pensjonskassens premietariff er det ikke eksplisitt inkludert fortjenesteelement for risiko. Vederlag for rentegaranti i 2023 og 2022 er henholdsvis 4,3 millioner kroner og 3,8 millioner kroner.

Note 16 - Flytting til og fra pensjonskassens pensjonsordning

Det har ikke vært flytting til eller fra TKP i 2023 eller 2022.

Note 17 – Poster utenom balansen

Kommitert, ikke innkalt kapital som gjelder private equity fond ved utgangen av året utgjør:

Selskap	2023	2022
Private equity (unoterte aksjer)		
Revelop IV AB	6 109	16 165
Revelop V PPL	38 698	73 760
DNB Private Equity III	5 071	15 255
DNB Private Equity IV	14 333	13 214
DNB Private Equity VII	4 171	10 188
Saga III	0	3 794
Saga IV	3 100	2 937
Saga VI	13 558	18 190
Saga VII	30 746	44 895
Saga VIII	51 265	66 923
Storebrand International Private Equity X	0	0
Storebrand International Private Equity XI	0	0
Storebrand International Private Equity XII	0	0
Storebrand International Private Equity 13	0	0
Storebrand International Private Equity 16	0	3 750
Storebrand International Private Equity 17	0	6 250
Storebrand International Private Equity 18	4 250	6 250
Storebrand International Private Equity 19	4 500	6 000
Cubera International Private Equity 20	3 372	11 039
Cubera International Private Equity 22	25 291	29 964
Cubera Continuation Fund	10 251	9 589
Cubera IX LP	14 147	13 615
Argentum 2017 IS	4 386	2 654
Argentum 2018 AS	925	5 348
Argentum 2019 IS	5 124	7 583
Argentum 2020 IS	10 778	11 511
Pareto Solar Fund IS	23 299	25 000
Pareto PE II	0	5 056
Sum kommitert, ikke innkalt kapital	273 375	408 932

Note 18 - Beskrivelse av pensjonsordningen

Medlemskap

TKP er pensjonsordning for Trondheim kommunes arbeidstakere som oppfyller minstekravet for medlemskap. Andre foretak som kommunen har eller har hatt eierandel i, eller som har nær tilknytning til kommunen, herunder stiftelser, kan også ha pensjonsordning i TKP. Ved utgangen av 2022 har følgende enheter pensjonsordningen i TKP:

Enheter med aktive medlemmer:

- Trondheim kommune inkl. folkevalgte
- Olavsfestdagene i Trondheim
- Kong Carl Johans Arbeidsstiftelse
- Trondheim Parkering AS
- Stavne Arbeid Trondheim KF
- Trondheim Havn IKS
- Trøndelag Brann- og redningstjeneste IKS
- Midt-Norge 110-sentral IKS
- Stiftelsen Brannbamsen Bjørnis
- Kunsthall Trondheim AS
- Kirkelig Fellesråd i Trondheim
- Stiftelsen Trondhjems Hospital
- Olavshallen AS
- Stavne Inkludering Trondheim KF
- Trondheim kommunale pensjonskasse
- Personellservice Trøndelag (lukket ordning)
- Trondheim Kino AS (lukket ordning)
- TRV Gruppen AS (lukket ordning)
- Trondheim Renholdsverk AS (lukket ordning)
- Retura TRV AS (lukket ordning)

Enheter med kun oppsatte rettigheter og/eller pensjonister:

- Statkraft AS
- Statkraft Energi AS
- Tensio TS AS
- Statkraft Varme AS
- BUF-etat Region Midt-Norge (tidligere ansatte i Trondheim kommune)
- Trondhjems Asylselskap
- Svartlamon boligstiftelse

Som medlemmer av TKP regnes alle ansatte i Trondheim kommune og tilknyttede enheter. Unntatt fra medlemskap er ansatte som ved tiltredelsen har mindre enn tre år igjen til oppnådd aldersgrense for stillingen, og lærere og sykepleiere som er innmeldt i henholdsvis Statens pensjonskasse og Sykepleierordningen som administreres av KLP.

Pensjonskassen driver også vedtektsfestet pensjonsordning for kommunens folkevalgte. Denne ordningen gjelder kun opptjening til og med 2013. De folkevalgte ble meldt inn på ordinære vilkår fra 1.1.2014.

Pensjonsytelser for ansatte født før 1963 og for opptjening til 31.12.2019 for ansatte født i 1963 og senere

Som offentlig tjenestepensjonsordning garanterer TKP en alderspensjon på 66 prosent av lønn (ytelsesordning), inntil 12 ganger folketrygdens grunnbeløp ved full opptjening. Full opptjening oppnås etter minimum 30 års medlemskap. I tillegg til alderspensjon omfatter pensjonsytelsene uførepensjon, ektefellepensjon og barnepensjon. Arbeidstakerne betaler selv 2 prosent av pensjonsgrunnlaget i pensjonspremie.

Avtalefestet pensjon (AFP) er en tariffestet arbeidsgiverpensjon som beregnes og utbetales av pensjonskassen, men som i sin helhet finansieres av arbeidsgiver. Begrunnelsen for dette er at pensjoner der ansatte uavhengig av pensjonsalder selv kan velge pensjoneringstidspunkt, ikke er å anse som forsikringsbar ytelse. Dagens AFP utbetales bare i tidsrommet 62 år til 67 år, og folketrygd-beregnet AFP reduseres i tillegg for inntekt utover et fribeløp dersom AFP er beregnet etter folketrygdens regler.

Ved fratreden uten rett til straks begynnende pensjon, gir tre års medlemstid eller mer en oppsatt rett til fremtidig pensjon. Pensjonsutbetalingene reguleres i takt med folketrygdens grunnbeløp. Pensjonene fra TKP samordnes med andre offentlige pensjons- og trygdeytelser i henhold til lov om samordning av 1957 med tilhørende forskrifter.

Pensjonsytelser for ansatte født i 1963 og senere, for opptjening fra 1.1.2020

Opptjening til alderspensjon i den nye offentlige tjenestepensjon er en «alleårsmodell». Medlemmet tjener opp alderspensjon hvert år en er i arbeid fram til fylte 75 år. Medlemmet kan starte uttak av alderspensjon mellom 62 og 75 år, og den blir ikke avkortet mot lønn. Pensjon fra den nye ordningen skal beregnes uavhengig av folketrygden, og blir derfor omtalt som en påslagsordning. Medlemmer som pr. 1.1.2020 har opptjening i den tidligere bruttoordningen, beholder denne i tillegg.

Alderspensjon tjenes opp ved at 5,7 prosent av pensjonsgrunnlaget mellom 0 og 12 G legges i en pensjonsbeholdning for tjenestepensjonsordningen. Det er en tilleggssats på 18,1 prosent for pensjonsgrunnlaget mellom 7,1 og 12 G. Tillegg til alderspensjonen i form av betinget tjenestepensjon tjenes opp med 3,0 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 7,1 G. Betinget tjenestepensjon kommer ikke til utbetaling dersom forsikrede har rett til AFP. Oppspart pensjonsbeholdning skal ved uttak av alderspensjon deles på et delingstall. Delingstallet er medlemmets antatte forventede gjenværende levealder på uttakstidspunktet. I tillegg til alderspensjon omfatter pensjonsytelsene uførepensjon, ektefellepensjon og barnepensjon. Arbeidstakerne betaler selv 2 prosent av pensjonsgrunnlaget i pensjonspremie.

Ved fratreden uten rett til straks begynnende pensjon, gir 1 års medlemstid eller mer i den nye offentlige tjenestepensjon en oppsatt rett til fremtidig pensjon. Pensjonsutbetalingene reguleres i takt med folketrygdens grunnbeløp.

I regelverket som trådte i kraft 1.1.2020 er det også vedtatt at ny offentlig AFP skal være en livsvarig pensjon som kommer i tillegg til alderspensjon fra den offentlige tjenestepensjonsordningen og folketrygden, på linje med AFP i privat sektor. AFP-tillegget tjenes opp med 4,21 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 7,1 G. Den kan tidligst tas ut fra 62 år, og senest fra 70 år. Det foreligger en lovproposisjon til ny AFP for ansatte i staten, og arbeidet med forskrifter til ny AFP i offentlig sektor er igangsatt. De nye reglene vil gjelde fra 1.1.2025 siden det første årskullet som er omfattet av ny offentlig AFP fyller 62 år i 2025.

Særaldersgrenser og 85-årsregelen

Den ordinære aldersgrensen er 70 år, men enkelte stillinger har en særaldersgrense på 60 eller 65 år. Ansatte med særaldersgrense kan fratregge inntil 3 år tidligere enn stillingens aldersgrense hvis alder og medlemstiden i offentlig tjenestepensjon er 85 år eller mer. I 2023 ble staten og arbeidslivets parter enige om nye regler for denne gruppen, og avtalen gjelder for personer som er født i 1963 og senere. Avtalen regulerer kun pensjonsregler til de med særaldersgrenser, ikke hvilke stillinger som skal ha særalderspensjon eller hvilke særaldersgrenser som skal gjelde. Bl.a. vil 85-årsregelen, det vil si muligheten til å fratregge inntil 3 år tidligere enn særaldersgrensen fjernes over tid.

Pensjonsytelser ved medlemskap i flere offentlige pensjonsordninger.

TKP har inngått overføringsavtale med Statens Pensjonskasse og de øvrige pensjonsordningene i kommunal sektor. Avtalen sikrer at arbeidstakere som har vært medlem av flere offentlige pensjonsordninger, får pensjon fra siste ordning som om de hele tiden har vært medlem av en og samme ordning. Overføringsavtalens Sikringsordning skal sikre pensjonsrettigheter opparbeidet hos arbeidsgivere som opphører. Administrasjon av Overføringsavtalen og Sikringsordningen finansieres av arbeidsgiver ved egen avgift.

Utvikling i medlemsbestanden	Antall 2023	Antall 2022	Endring
Aktive	14 573	14 545	28
Oppsatte med rett	11 923	11 060	863
Oppsatte uten rett*	28 211	26 800	1 411
Sum aktive og oppsatte	54 707	52 405	2 302
Alderspensjon	6 796	6 343	453
AFP og tidligpensjon	456	508	-52
Uførepensjon	2 691	2 662	29
Ektefellepensjon	955	917	38
Barnpensjon	64	56	0
Antall pensjoner i alt	10 962	10 486	476
Totalt antall	65 669	62 891	2 778

* Oppsatte uten rett inneholder personer med tjenestetid mindre enn 3 år, og tjenestetid mindre enn 1 år i påslagsordningen.

Note 19 - Virkningen av endringer i forutsetninger

Det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget følger dødelighetsforutsetningene i K2021_KLP. Grunnlaget for fastsettelsen av uføretariffen (KFSU2015) er uføreerfaringene i årene 2011-2013 i pensjonskasser med KLP FS som aktuar. Gjennomsnittlig grunnlagsrente var 2,34 prosent i 2023.

- Reduseres dødeligheten med 10 prosent vil premiereserven i pensjonskassen øke med 359 millioner kroner (2,39 prosent)
- Økes uførehyppigheten med 15 prosent vil premiereserven i pensjonskassen øke med 57,1 millioner kroner (0,38 prosent)

En reduksjon i dødeligheten med 10 prosent betyr at en nyfødt vil leve ca. ett år lengre enn i dag, og en 67-åring vil leve ca. 0,8 år lengre enn i dag. En økning av uførehyppigheten med 15 prosent vil si at antall nye uføretilfeller øker med 15 prosent.

Note 20 - Transaksjoner med nærstående parter

Trondheim kommunale pensjonskasse ble opprettet 1.1.1913 av bystyret i Trondheim kommune. Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og deres etterlatte.

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med egen regnskapsføring. Pensjonskassens midler holdes adskilt fra kommunens og konsernenhetenes midler, og hefter ikke for deres forpliktelser. Fem av styremedlemmene utnevnes av Trondheim bystyre, og to av arbeidstakernes organisasjoner.

Trondheim kommunale pensjonskasse tok opp et ansvarlig lån på 100 millioner kroner fra Trondheim kommune i november 2016. Lånet løper til en årlig fast rente på 4,20 prosent, og det er kostnadsført rente med 4,2 millioner kroner i 2023, jf. note 28.

Premiefondet er tilført 2,0 prosent garantert rente samt overskudd på avkastningsresultatet med ca. 247,9 millioner kroner i 2023, og ca. 12,7 millioner kroner i 2022. Premiefondet ved utgangen av 2023 utgjør 595,6 millioner kroner mot 462,0 millioner kroner ved utgangen av 2022, jf. note 8.

Trondheim kommunale pensjonskasse ble tilført kjernekapital i form av eiendom (tingsinnskudd) i 2013, og eiendommene leies ut til Trondheim kommune på en 50 års leieavtale. I henhold til leieavtalen er leietaker ansvarlig for forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommene. I 2023 har Trondheim kommune betalt en leie på 23,7 millioner kroner mot 22,2 millioner kroner i 2022.

Fordringer på og investeringer i verdipapirer utstedt av foretak pensjonskassen er opprettet for framgår av note 2.

TKP ivaretar tjenstepensjonsordningen for ansatte i Trondheim kommune og tilknyttede selskaper, og foretakene må følgelig betale arbeidsgiverdelen av pensjonspremien. Nødvendig forsikringsteknisk premie beregnes av TKPs aktuar, og fastsettes av styret i TKP i samsvar med aktuars anbefaling. Forfalte brutto premier består av:

	2023	2022
Normalpremie fratrukket arbeidstakerandel	461 300	429 065
Ikke-forsikringsbare ytelser	12 723	120 000
Reguleringspremie	1 055 420	565 000
Refusjoner for AFP	103 598	97 903
Rentegarantipremie	4 300	3 800
Sum arbeidsgiverpremie	1 637 341	1 215 768
Arbeidstakernes medlemsinnskudd (2,00%)	122 645	114 126
Sum forfalt premie	1 759 985	1 329 894

Note 21 - Finansiell risiko knyttet til finansielle instrumenter

Den finansielle risikoen i pensjonskassen er knyttet til evnen til å innfri den årlige avkastningsgarantien. I tillegg skal pensjonskassen kunne tåle betydelig markedsfall uten å komme i konflikt med kravene til solvenskapitaldekning, og ha en forsvarlig risikostyring. TKP har valgt en forvaltningsstrategi som søker å utnytte at aktivaklassene normalt svinger noe i utakt, slik at det kan oppnås høyere totalavkastning til moderat risiko. Kollektiv- og selskapsporteføljene forvaltes under ett, og består primært av rentebærende investeringer inkludert obligasjoner som måles til amortisert kost. For øvrig består porteføljen av norske og internasjonale børsnoterte aksjer (i all hovedsak aksjefond) samt unoterte aksjer (primært private equity fond av fond). I tillegg er det investert i eiendomsfond og direkte eid eiendom.

De ulike aktiva er i ulik grad utsatt for finansiell risiko. Hovedformene for finansiell risiko er kreditt-risiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko.

Kredittrisiko

Med kredittrisiko menes at en utsteder av et verdipapir eller en lånekunde ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser. Hoveddelen av obligasjonsporteføljen er kommuner og norske banker med god kapitaldekning. Pensjonskassen har i tillegg utarbeidet rammer for plassering per utsteder. Det er i meget begrenset grad foretatt direkteinvestering i obligasjoner med høy kredittrisiko.

Markedsrisiko (inkl. eiendoms-, rente- og valutarisiko)

Den aktivaklassen som er mest utsatt for markedsrisiko er aksjer. Aksjemarkedsrisikoen søkes redusert gjennom en balansert sammensetning av egenkapitalinstrumenter med ulik risikoprofil. Eiendomsrisiko er risiko for verdiendring på eksponering i fast eiendom.

Renterisiko er risiko for verdiendring på rentebærende instrumenter som følge av endringer i det generelle rentenivået. Dessuten kan kredittmarginen (krav til avkastning utover det generelle rentenivået) øke. I tillegg til endringer i det generelle rentenivået og kredittmarginen avhenger verdiendringen av durasjonen (gjennomsnittlig løpetid på kontantstrømmene) på plasseringene. Pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi inneholder fastsatte rammer for akseptabel renterisiko.

Valutarisiko er risiko for verdiendringer som følge av svingninger i valutakursene. For egenkapitalinstrumenter utgjør slik risiko normalt en mindre del av den totale svingningsrisikoen, men utgjør normalt en betydelig større del av den totale svingningsrisikoen for renteinstrumenter. Pensjonskassen valutasikrer derfor normalt investeringer i utenlandske rentepapirer. Om lag 50 prosent av utenlandske aksjeinvesteringer valutasikres; enten i valutasikrede fond eller gjennom egne valuta-terminkontrakter. Den gjenværende valutarisikoen er en del av pensjonskassens generelle diversifiseringsstrategi.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at posisjoner ikke lar seg realisere innen en gitt frist uten betydelig prisavslag. Hoveddelen av pensjonskassens investeringer kan realiseres i løpet av kort tid. De minst likvide plasseringene (unoterte aksjer og eiendomsinvesteringer) utgjør en såpass begrenset del av pensjonskassens totale forvaltningskapital at pensjonskassens totale likviditet anses som meget god.

Solvenskapitaldekning

Solvenskapitaldekningen skal være minimum 100 prosent, og er definert som ansvarlig kapital delt på solvenskapitalkravet.

Solvenskapitalkravet per 31.12. består av følgende elementer:

Solvenskapitalkrav (mill. kr)	2023	2022
Renterisiko	850	580
Aksjerisiko	2 615	2 044
Eiendomsrisiko	519	569
Valutarisiko	752	636
Kreditmarginrisiko	592	545
Konsentrasjonsrisiko	0	0
Diversifiseringsgevinst - markedsrisiko	-1 438	-1 141
Sum markedsrisiko	3 889	3 233
Livsforsikringsrisiko	875	783
Motpartsrisiko	59	27
Diversifiseringsgevinst - totalrisiko	-611	-523
Operasjonell risiko	82	72
Justering utsatt skatt	-644	-539
Samlet solvenskapitalkrav	3 649	3 053

Det økte solvenskapitalkravet i 2023 skyldes hovedsakelig økt aksjerisiko som følge av høyere aksjeeksponering og økt stressfaktor for aksjer.

Den ansvarlige kapitalen og solvenssituasjonen for TKP per 31.12 viser:

Ansvarlig kapital	2023	2022
Innskutt egenkapital	1 426	1 360
Opptjent egenkapital	480	337
Risikoutjevningfond	26	10
Evigvarende ansvarlig lån	101	101
Supplerende kapital	329	300
Bufferfond	3 492	2 799
Justeringer i avsetninger ved overgang til markedsverdier	555	481
Risikoreduserende effekt i beste estimat ved død og uførhet	76	76
Merverdier i porteføljer til amortisert kost	-72	-101
Ansvarlig kapital	6 414	5 363
Samlet solvenskapitalkrav	3 649	3 053
Overskudd/underskudd av ansvarlig kapital	2 764	2 310
Solvenskapitaldekning	176 %	176 %

Økt ansvarlig kapital er hovedsakelig en følge av godt avkastningsresultat, hvor hoveddelen av avkastningsresultatet er overført til bufferfondet. Solvenskapitaldekningen er uendret fra 176 prosent ved starten av året til 176 prosent ved utgangen av 2023.

Note 22 - Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi over resultatet

De finansielle instrumentene er klassifisert i tre ulike nivåer.

Nivå 1: Noterte priser i aktive markeder

Nivå 2: Andre inndata enn noterte priser som omfattes av nivå 1, som er observerbare for eiendelen enten direkte (som priser) eller indirekte (avledet fra priser)

Nivå 3: Priser som ikke bygger på observerbare markedsdata.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Noterte norske aksjer	123 094	0	0	123 094
Aksjefond	5 157 056	0	0	5 157 056
Eiendomsfond	0	0	1 738 236	1 738 236
Private equity	0	0	1 084 266	1 084 266
Sum aksjer og andeler	5 280 150	0	2 822 502	8 102 652
Obligasjonsfond	0	992 848	0	992 848
Obligasjoner	0	6 107 634	0	6 107 634
Sum rentebærende verdipapirer	0	7 100 483	0	7 100 483
Utlån og fordringer	0	880 280	89 878	970 158
Finansielle derivater (valutaterminer)	0	65 540	0	65 540
Finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi	5 280 150	8 046 302	2 912 380	16 238 833

Børsnoterte aksjer og aksjefond er plassert i nivå 1. Obligasjoner, obligasjonsfond, bankinnskudd, fordring ved salg av verdipapir og valutaterminer er plassert i nivå 2. Eiendomsfond, unoterte aksjer (private equity) og utlån er klassifisert i nivå 3.

For unoterte aksjer (private equity) baseres verdsettningen på siste rapporterte kurser fra forvalterne. Verdifastsettelsen vil derfor normalt være et kvartal forsinket. Verdsettningen av eiendomsfond baseres på mottatte rapporter fra forvalterne pr. 31.12.2023. For aksjefond og obligasjoner benyttes offisielle ligningskurser.

Note 23 - Investerings eiendommer

Trondheim kommunale pensjonskasse fikk tilført 286,5 millioner kroner i ny kjernekapital per 1.11.2013 i form av tre bygårder. Verdien inkl. realavkastningskrav ble fastsatt ved takst av to uavhengige meglere (Eiendomsmegler 1 Næringseiendom og BER Verdivurdering AS). Bygårdene leies ut til Trondheim kommune på en 50 års leieavtale. I henhold til leieavtalen er leietaker ansvarlig for forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommene. Årlig leie reguleres med 100 prosent av KPI. Trondheim kommune har rett til å kjøpe tilbake eiendommene til KPI-regulert kostpris når som helst i løpet av leieperioden. Eiendommene benyttes ikke av Trondheim kommunale pensjonskasse.

Eiendommene regnskapsføres til virkelig verdi i henhold til årsregnskapsforskriften § 3-4 og IAS 40. Verdsettningen er basert på diskontering av fremtidige kontantstrømmer fra den langsiktige leiekontrakten med Trondheim kommune. Ved etablering av leiebeløpet i leieavtalen 1.11.2013 ble det anvendt et realavkastningskrav på de tre eiendommene på henholdsvis 5,8 prosent, 6,0 prosent og 6,2 prosent i samsvar med vurdering av uavhengig megler. I den etterfølgende perioden fram til og med 2021 har uavhengig megler vurdert realavkastningskravet isolert sett til å være noe lavere, men dette anses ikke relevant for verdsettelsen som følge av bestemmelser i leieavtalen med Trondheim

kommune. Verdireguleringen i perioden 2014 - 2021 er lik den prosentvise endringen i leieinntekt siden Trondheim kommune har rett til å kjøpe tilbake eiendommene til KPI-regulert kostpris når som helst i løpet av leieperioden. I 2023 og 2022 ble eiendommene nedskrevet med 1,0 og 4,7 prosent. Nedskrivningene de to siste årene tilsvarer nettoeffekten av økt realavkastningskrav og økte leieinntekter. Mottatt leieinntekt fra Trondheim kommune i 2023 og 2022 er henholdsvis 23,7 og 22,3 millioner kroner. Det har ikke påløpt driftskostnader for investeringseiendommene siden leietaker dekker alle kostnader inklusive kommunale avgifter og forsikringer.

Utviklingen i verdi av investeringseiendommene gjennom året har vært som følger:

Investeringseiendommer	Balanseført verdi
Anskaffelsesverdi tidligere år	293 663
Verdiregulering tidligere år	46 105
Inngående balanse	339 768
Tilgang	0
Avgang	0
Verdiregulering i regnskapsåret	-3 513
Utgående balanse	336 255
Herav selskapsporteføljen	31 776
Herav kollektivporteføljen	304 479

Note 24 - Rentebærende verdipapirer til amortisert kost

Debitorkategori	Pålydende verdi	Kostpris	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Gjenstående amortisering
Obligasjoner med fortrinnsrett	160 000	154 237	148 300	151 234	11 700
Bank og finans	1 629 000	1 588 544	1 599 514	1 598 198	29 486
Kommuner	862 000	858 927	859 821	849 314	2 179
Statsforetak	180 000	181 034	180 868	173 540	-868
Obligasjoner med pant i fast eiendom	800 769	797 373	798 127	747 298	2 642
Andre utstedere	1 053 000	1 045 964	1 045 385	1 040 989	7 615
Sum	4 684 769	4 626 078	4 632 015	4 560 573	52 754
Opptjente, ikke forfalte renter			90 707		
Sum rentebærende verdipapirer til amortisert kost			4 722 722		
Herav selskapsporteføljen			446 297		
Herav kollektivporteføljen			4 276 425		

Rentedurasjonen ved utgangen av 2023 var 3,3 år.

I forbindelse med avleggelse av årsregnskapet for 2022 ble det foretatt foreløpige beregninger av 12 måneders forventet tap på investeringer som blir målt til amortisert kost. TKPs beholdning av obligasjoner til amortisert kost er vurdert til å være trinn 1, det vi si at avsetningsbehovet beregnes basert på 12 måneders forventet tap. Oppdaterte beregninger indikerer at samlet forventet tap reduseres fra om lag 6 til ca. 2 millioner kroner ved utgangen av 2022. Forventet tap ved utgangen av 2023 er også beregnet til om lag 2 millioner kroner samlet for post 2.3.1 og post 6.3.1. De forventede tapene er ikke innarbeidet i årsregnskapet siden beløpene anses uvesentlige.

De tidligere underpostene investeringer som holdes til forfall samt utlån og fordringer til amortisert kost er i regnskapet for 2023 slått sammen og klassifisert som rentebærende verdipapirer til amortisert kost i post 2.3.1 og 6.3.1 i balansen. Dette gjelder også sammenligningstallene for 2022.

Note 25 - Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi

Debitorkategori	Pålydende verdi	Kostpris	Balanseført verdi
Obligasjoner med fortrinnsrett	308 000	320 590	308 751
Bank og finans	3 277 000	3 247 101	3 204 381
Kommuner	1 609 000	1 593 810	1 580 643
Andre utstedere	943 000	939 349	928 961
Sum	6 137 000	6 100 850	6 022 737
Opptjente, ikke forfalte renter			84 898
Sum obligasjoner enkeltpapirer			6 107 635
Obligasjonsfond			
Arctic Return Class I		235 218	306 128
Danske Invest Global Realrente Obligasjon		99 374	103 980
DNB Obligasjon G		577 145	582 740
Sum obligasjonsfond		911 737	992 848
Sum rentebærende verdipapirer til virkelig verdi			7 100 483
Herav selskapsporteføljen			670 996
Herav kollektivporteføljen			6 429 487

Rentedurasjonen i porteføljen av enkeltpapirer og obligasjonsfond ved utgangen av 2023 var henholdsvis 2,4 år og 2,5 år. Den samlede rentedurasjon av obligasjoner og obligasjonsfond var 2,4 år.

Note 26 - Finansielle derivater

Klassifisert som eiendeler	Pålydende i utenlandsk valuta	Eiendel
Valutaavtale SEK	84 000	812
Valutaavtale EUR	20 000	13 164
Valutaavtale USD	57 000	51 564
Sum		65 540
Herav selskapsporteføljen		6 194
Herav kollektivporteføljen		59 346

De inngåtte valutaterminavtalene (salg av utenlandsk valuta) per 31.12.2023 gjelder sikring av aksjeporteføljen i utenlandsk valuta gjennom 3-måneders terminkontrakter.

Note 27 - Evigvarende ansvarlig lån

TKP tok opp et evigvarende ansvarlig lån fra Trondheim kommune 11. november 2016 med en fast årlig rente på 4,20 prosent, frem til en eventuell endring av vilkårene første gang ti år etter utbetalingsdato. TKP har innløsningsrett (call) til pari kurs første gang ti år etter låneopptak, og deretter hvert

tiende år. Den årlige fastrenten består av 10-års swaprente på 1,65 prosent, og en kredittmargin på 2,55 prosent. Lånet skal etter hver ubenyttet innløsningsrett gis de markedsvilkår som da gjelder, dog slik at kredittmarginen maksimalt kan være 1,00 prosentpoeng høyere enn den opprinnelige kredittmarginen. Kostnadsført rente i 2023 utgjør 4,2 millioner kroner.

Note 28 – Reassuranse

TKP har tegnet reassuranseforsikring med Arch Reinsurance Europe Underwriting DAC. Selskapets finansielle rating er A+ fra Standard & Poor og AA- Fitch Ratings. Forsikringen dekker inntil 100 millioner kroner for én katastrofe, og begrenses til to katastrofer per kalenderår. Egenandelen per hendelse er 10 millioner kroner.

Note 29 – Innskutt egenkapital

Kjernekapitalinnskudd står tilbake for enhver annen forpliktelse pensjonskassen har eller måtte få, herunder ansvarlig lån. Kapitalinnskuddet kan nyttes til dekning av tap eller underskudd ved pensjonskassens løpende drift. Fordelingen av innskutt egenkapital på arbeidsgiverne er:

Arbeidsgiver	Innskutt egenkapital 31.12.2022	Intern overføring	Innskudd i 2023	Innskutt egenkapital 31.12.2023
Trondheim kommune	1 345 012	0	59 348	1 404 360
Personellservice Trøndelag	248	0	105	353
Olavsfestdagene i Trondheim	105	0	46	151
Svartlamon Boligstiftelse	8	0	3	11
Kong Carl Johans arbeidsstiftelse	290	0	126	416
Stavne Arbeid Trondheim KF	809	-278	238	769
Trondheim Havn IKS	1 047	0	461	1 508
Trøndelag Brann- og redningstjeneste IKS	4 482	0	1 989	6 471
Midt-Norge 110-sentral IKS	652	0	267	919
Trondheim Parkering AS	19	0	19	38
Stiftelsen Brannbamsen Bjørnis	0	0	8	8
Trondheim Kino AS	644	0	272	916
Kunsthall Trondheim AS	9	0	5	14
Kirkelig Fellesråd i Trondheim	1 905	0	829	2 734
Stiftelsen Trondhjems Hospital	2 197	0	911	3 108
Buf-etat Region Midt-Norge	163	0	65	228
Olavshallen AS	382	0	163	545
Trondhjems Asylselskap	287	0	117	404
TRV Gruppen AS	460	0	196	656
Trondheim Renholdsverk AS	911	0	363	1 274
Retura TRV AS	684	0	289	973
Stavne Inkludering Trondheim KF	109	278	174	561
Sum innskutt egenkapital	1 360 423	0	65 994	1 426 417

Stavne Inkludering Trondheim KF har overtatt en andel av den innskutte egenkapitalen til Stavne Arbeid Trondheim KF per 1.1.2023

Note 30 – Hendelser etter balansedagen

Det har ikke forekommet hendelser etter balansedagen av vesentlig betydning for å vurdere pensjonskassens finansielle stilling. Grunnlaget for fortsatt drift er derfor til stede

Admincontrol

List of Signatures Page 1/1

Årsrapport TKP 2023 for revisors beretning.pdf

Name	Method	Signed at
Mogseth, Roger	BANKID	2024-03-21 10:38 GMT+01
Sivertsen, Svein	BANKID	2024-03-21 10:12 GMT+01
Göven, Ferhat	BANKID	2024-03-21 10:07 GMT+01
Aunvåg, Hilde	BANKID	2024-03-21 10:01 GMT+01
Torvik, Ragnar	BANKID	2024-03-21 09:59 GMT+01
Aas, Kjersti	BANKID	2024-03-22 08:37 GMT+01
Johnson, Ida M Espolin	BANKID	2024-03-21 18:59 GMT+01
Rovik, Hege Anette	BANKID	2024-03-21 11:01 GMT+01

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
External reference: 159AD5C117-14C08B23E6C51-E996D0C

KPMG AS
Sjøgangen 6
N-7010 Trondheim

Telephone +47 45 40 40 63
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til styret i Trondheim Kommunale Pensjonskasse

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Trondheim Kommunale Pensjonskasse som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

© KPMG AS, a Norwegian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Tromsø
Alta	Finnsnes	Midre	Trondheim
Arendal	Hamar	Sandnessjøen	Tynset
Bergen	Haugesund	Stavanger	Usteri
Budø	Knarvik	Stord	Ålesund
Drammen	Kristiansund	Strømsund	

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i intern kontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

Trondheim, 21. mars 2024

KPMG AS

Sverre Einersen
Statsautorisert revisor

Aktuarberetning

GABLER

AKTUARBERETNING 2023 FOR TRONDHEIM KOMMUNALE PENSJONSKASSE

Gabler Pensjonstjenester AS er aktuarfunksjon for Trondheim kommunale pensjonskasse. Pensjonskassens aktuarfunksjon sørger for at pensjonskassen til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte.

Etter vår vurdering er forsikringsavsetningene i balansen pr. 31.12.2023 og tilordning av resultat fastsatt i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

Rimeligheten i fordelingen i henhold til Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-13 (Tilordning av avkastning, overskudd) og § 3-14 (Overskudd på risikoresultatet) er vurdert i samsvar med Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-18 (Anvendelse av overskudd tilordnet kontrakten).

Pensjonskassen har benyttet pristariffer som er meldt til Finanstilsynet i samsvar med Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-7 (Meldeplikt og tilsyn med pristariffer).

Premiereserven for de kontraktfastsatte forpliktelsene er beregnet i samsvar med Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-9 (Premiereserve knyttet til kontraktfastsatte forpliktelser).

Bergen, 15. mars 2024
Gabler Pensjonstjenester AS

Egil Heilund
Aktuarfunksjon

Bærekraft

TKP skal være en ansvarlig investor og forvalter av medlemmenes pensjonsmidler. Det overordnede målet er høyest mulig avkastning innenfor ansvarlige risikorammer. TKP legger til grunn at god avkastning over tid avhenger av en bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig forstand.

I henhold til Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon skal pensjonskassen rapportere bærekraftsinformasjon i årsrapporten, og vi velger å følge artikkel 8 i Offentlighetsforordningen.

Retningslinjer for bærekraftige investeringer er vedtatt som en del av kapitalforvaltningsstrategien og revideres årlig.

TKP tar hensyn til bærekraft i forvaltningen, men negative konsekvenser av bærekraftsvalg er ikke alene styrende for investeringsvalgene.

Bærekraftsmål

Pensjonskassens retningslinjer for bærekraftige investeringer inneholder grunnprinsipper, minimumskrav, og konkrete målsetninger. Periodisk rapportering vil gjennomføres for å evaluere måloppnåelse.

Grunnprinsipper og minimumskrav

TKP har som minimumskrav at investeringene gjøres i tråd med allment aksepterte normer for god forretningsadferd, slik som FNs Global Compact. Prinsippene i Global Compact er basert på FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, ILOs kjernekonvensjoner om grunnleggende prinsipper og rettigheter i arbeidslivet, Rio-prinsippene om miljø og utvikling, samt FN-konvensjonen mot korrupsjon.

TKP anerkjenner arbeidet som gjøres av Statens Pensjonsfond Utland (SPU) og følger opp at eksterne forvaltere etterlever SPU's offisielle ekskluderingsliste. SPU ekskluderer selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for:

- grove eller systematiske krenkelser av menneskerettighetene som for eksempel drap, tortur, frihetsberøvelse, tvangsarbeid, de verste former for barnearbeid
- alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner
- alvorlig miljøskade
- handlinger eller unnlatelser som på et aggregert selskapsnivå i uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser
- grov korrupsjon
- andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer

Videre ekskluderer SPU selskaper som selv eller gjennom enheter de kontrollerer produserer tobakk, cannabis til rusformål eller våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper, samt gruveselskaper og kraftprodusenter som har en betydelig andel inntekter fra termisk kull.

Ambisjoner og målsetninger

TKP vil rapportere på porteføljens negative fotavtrykk, såkalt Principal Adverse Impact (PAI). Rapporteringen gir et uttrykk for investeringenes negative påvirkning på bærekraftsindikatorer. TKP har som mål å rapportere på PAI-indikatorene for minimum 50 prosent av investeringsporteføljen. Foreløpig har vi kun data fra børsnoterte aksjer og selskapsobligasjoner. TKP har som mål å kartlegge utslipp fra eiendomsporteføljen i løpet av 2024.

TKP skal bidra til oppnåelse av Parisavtalens ambisiøse målsetning om maksimalt 1,5 grad oppvarming over førindustrielt nivå, hvilket i praksis innebærer at investeringsporteføljen skal være netto nullutslipp senest innen 2050. For å sikre at porteføljen beveger seg i riktig retning skal TKP øke eksponeringen til selskaper godt posisjonert ovenfor det grønne skiftet, og gradvis redusere andelen fossil eksponering.

For å sikre omstilling i investeringsporteføljen gjennomfører TKP en såkalt netto null-analyse. Analysen tar i bruk ulike metoder som skal fastsette en sammenheng mellom klimaprofilen til et gitt selskap og hvorvidt omstillingen er i tråd med Parisavtalen. Med klimaprofil legges det til grunn både utslippsreduksjoner og satsing på grønn teknologi. Resultatet fra analysen vises som en «Paristilpasningsprosent» (PAP). PAP viser, for et gitt år og definerte evalueringskriterier, i hvilken grad selskaper i porteføljen omstilles i tråd med Parisavtalens mål.

Bærekraftsrisiko

Bærekraftsrisiko inkluderer miljømessige, sosiale, og styringsrelaterte risikoer som kan påvirke investeringsverdien. Eksempler på bærekraftsrisikoer:

1. Klimaendringer, karbonutslipp, forurensning av luft, stigende havnivå, kystflom eller skogbranner.
2. Menneskerettighetsbrudd, menneskehandel, barnarbeid eller kjønnsdiskriminering.
3. Mangel på mangfold i styret eller ledelse, brudd på eller innskrenkning av rettigheter til aksjonærer, dårlig helse- og sikkerhetshensyn for arbeidstakerne eller dårlig sikkerhetsstillelse av personopplysninger og it-sikkerhet.

Pensjonskassens investeringer er eksponert mot bærekraftsrisiko, som også kan ha innvirkning på andre risikoer som likvidetsrisiko, markedsrisiko, motpartsrisiko og omdømmerisiko. Integrering av bærekraftsrisiko er en del av den totale risikovurderingen i kapitalforvaltningen.

Pensjonskassen følger opp bærekraftsrisikoen ved

1. **Gjennomlysning.** Investeringsporteføljen gjennomlyses jevnlig for å avdekke eksponering mot mulige risikofaktorer og for å finne investeringsmuligheter.
2. **Eksklusjoner.** TKP følger opp at både internt og eksternt forvaltede midler etterlever SPU sin ekskluderingsliste (Retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland).
3. **Eierskapsutøvelse.** Som kapitaleier ønsker TKP å påvirke selskapene vi investerer i til å bidra til en bærekraftig utvikling. For vår aksjeportefølje gjøres dette gjennom indirekte eierskap i fond hvor vi følger opp investeringene gjennom dialog og møter med fondsforvalterne. For vår direkte eide renteportefølje følger vi med på selskapsrapporteringer, og vurderer tilpassede tiltak.

Dersom en investering ikke anses forenlig med TKPs minstekrav eller målsetninger skal det innhentes relevant informasjon om den aktuelle investering og deretter skal TKP på selvstendig grunnlag vurdere konsekvens og reaksjonsform. Reaksjonsformen avgjøres med bakgrunn i avvikets grovhet og systematikk. I første omgang skal forvalter inviteres til samtale og dialog for ytterligere klargjøring av TKPs posisjon. Salg av TKPs investering skal gjennomføres dersom den situasjonen som er konfliktfylt ikke endres. Positiv påvirkning er å foretrekke fremfor salg. Et salg anses som siste utvei.

Bærekraft i TKPs portefølje

Nedenfor oppsummerer vi måloppnåelse på TKPs bærekraftsmål.

Grunnprinsipper og minimumskrav:

Gjennomlysning av porteføljen viser ingen brudd på SPU's ekskluderingsliste, men to potensielle brudd med FNs Global Compact i aksjeforføljen. Dette gjelder BHP Group og Toyota Electric Power Company (Tepco).

Begge selskapene er under oppfølging med fokus på forbedringstiltak.

		Status	Hvilke investeringer
FNs Global Compact	Aksjeforføljen	BHP Group	KLP Aksje Global Indeks DNB Global Indeks DNB Global Marked
	Aksjeforføljen	Tepco	DNB Global Indeks DNB Global Marked
	Renteforføljen	Ingen brudd	
SPUs eksklusjonsliste	Aksjeforføljen	Ingen brudd	
	Renteforføljen	Ingen brudd	

BHP Group er verdens største gruveselskap (australsk). Selskapet har rating A fra MSCI. Sammenlignet med andre gruveselskaper har BHP Group gjort relativt mange miljøtiltak. Selskapet var, gjennom sitt eierskap i Samarco, involvert i en større ulykke i 2015 i forbindelse med at Mariana-demningen i Brasil kollapset. Rettsprosessene i etterkant av ulykken omfatter krav om erstatning for miljøskader, tap av menneskeliv, økonomiske tap med mer. Selskapet står overfor betydelige bekymringer knyttet til miljø- og samfunns påvirkning, arbeidsledelse og ansattes helse og sikkerhet. Dette er årsaken til at selskapet er i brudd med FNs Global Compact. DNB Global Indeks, DNB Global Marked og KLP Aksje-Global Indeks er investert i selskapet.

Tepco er et japansk selskap som produserer og distribuerer kraft. Selskapet har hatt flere kontroverser, blant annet i forbindelse med en kjernekraftulykke. Ulykken ved kjernekraftverk Fukushima nr. 1 i mars 2011 ble utløst av et jordskjelv og påfølgende tsunami. Utslippet av radioaktive materialer fra anlegget førte til alvorlige skader på det omkringliggende miljøet og de lokale samfunnene. Risikoene er fortsatt til stede for selskapet i forbindelse med nedstengingsarbeidet. Selskapet har også innrømmet å ha forfalsket data og skjult brudd på sikkerheten fra 1977 til 2002. DNB Global Indeks og DNB Global Marked er investert i selskapet.

Tilbakemelding fra forvalterne

BHP Group

KLP og DNB har egne eksklusjonslister og BHP Group er ikke på eksklusjonslisten til forvalterne. TKP har mottatt skriftlige redegjørelser fra KLP og DNB som viser både direkte kontakt med selskapet og indirekte oppfølging via tredjeparter (typisk ESG-rating-selskaper som eksempelvis MSCI og Sustainability). Både DNB og KLP viser til en rekke forbedringstiltak gjennomført hos BHP Group i etterkant av hendelsen. Selskapet rapporterer løpende på disse forbedringstiltakene. Begge våre forvaltere vurderer at BHP Group ikke er i brudd med konserninstruksen for ansvarlige investeringer, men at de har hatt kritikkverdige hendelser, og at det i slike tilfeller er en bedre løsning å søke å påvirke selskapene ved eierskapsutøvelse enn eksklusjon.

Tepco

TKP har mottatt skriftlig redegjørelse fra DNB, hvor forvalter vurderer kontroversen som svært alvorlig, men at dette håndteres ved et samarbeid mellom Tepco og japanske myndigheter. Bekymringen er knyttet til potensiell skade fra avfallet. DNB følger opp via sin samarbeidspartner i Japan. DNB forsøker å gå i dialog med selskap med et ønske om å påvirke dem til endring der det er mulig, fremfor å ekskludere dem fra investeringsuniverset. DNB ser positivt på utviklingen av dialogen med selskapet.

TKP er tilfreds med redegjørelsene fra våre leverandører DNB og KLP.

Ambisjoner og målsetninger

Dekningsgrad på rapportering

Målet om å rapportere i tråd med PAI-indikatorene for minimum 50 prosent av porteføljen er ikke nådd ved årsskiftet.

Dekningsgraden for bærekraftsrapportering er 47 prosent ved utgangen av 2023. Dekningsgraden for noterte aksjer er 97 prosent og 38,5 prosent for selskapsobligasjoner. Det er kun tilgang på data for obligasjoner utstedt av børsnoterte selskaper. Kommuneobligasjoner utgjør 21 prosent av renteporteføljen til TKP og inngår ikke i dekningsgraden. For eiendom og unoterte aksjer (PE) er dekningsgraden foreløpig null.

Dersom TKP lykkes med å inkludere bærekraftsdata fra eiendom, vil målet om en dekningsgrad på minimum 50 prosent nås i løpet av året.

Datagrunnlaget for bærekraftsrapportering er per i dag mangelfullt og i stadig utvikling. TKP vil følge med på utviklingen av bærekraftsrapportering for å sikre bedre datakvalitet framover.

Klimaprofil

TKP ønsker å bidra til oppnåelse av Parisavtalens målsetning om maksimalt 1,5 grad oppvarming. Det tas i bruk ulike metoder for å følge opp klimaprofilen til selskapene i investeringsporteføljen, blant annet utslippsreduksjoner og satsing på grønn teknologi.

Ulike nøkkeltall for klimaprofil følger under.

- 1 prosent av TKPs portefølje er grønne investeringer med nær null utslipp. Disse antas å ha en Paristilpasning på 100 prosent
- 2,3 prosent av porteføljen er såkalte høyutslippsselskaper som er vurdert opp mot etablerte referansebaner. Disse antas å ha en Paristilpasning på 71 prosent
- 12,8 prosent av investeringene er selskaper med godkjente klimamål i henhold til Science Based Target-index (SBTi)². Disse selskapene anses å være på linje med målet om null-utslipp i 2050.
- Den resterende delen av porteføljen (84 prosent) er selskaper hvor det ikke fins anerkjente referansebaner for å måle om selskapene er i ferd med å tilpasse seg 1,5 graders målet.
 - Pensjonskassens leverandør på området benytter andre metoder for å beregne paristilpasning for 28,4 prosentpoeng av porteføljen. Selskapene i denne kategorien antas å ha en Paristilpasning på 70 prosent
 - For 55,5 prosent av porteføljen fins det foreløpig ikke data for å beregne Paristilpasningen. Her rapporteres Paristilpasningen som null.

Oppsummert anslås det at 35 prosent av selskapene i TKPs investeringsportefølje har gjort tilpasninger slik at de er i tråd med Parisavtalens mål.

Principal Adverse Impact (PAI)

Tabellen under gir oversikt over det negative fotavtrykket som pensjonskassens investeringer bidrar til. Rapporteringen gir et uttrykk for investeringenes negative påvirkning på bærekraftsindikatorer. PAI-rapporten inneholder:

- 14 fastlagte bærekraftsindikatorer (1-14 i oversikten under)
- To indikatorer som gjelder for investeringer i stater og overnasjonale enheter (15-16)
- To valgfrie indikatorer knyttet til henholdsvis klima/miljø og sosiale forhold. Vi har valgt avskoging og barnearbeid (19 og 20)

Tabellen viser data for pensjonskassens portefølje sammenlignet med verdensindeksen (MSCI World) og Oslo børs. Indikatorene er markert grønn i de tilfeller hvor verdiene for pensjonskassens portefølje er mer enn 10 prosent bedre enn markedet, de er markert gult når porteføljen ligger mindre enn 10 prosent fra referanseindeksene og rødt i de tilfeller hvor pensjonskassens verdier er mer enn 10 prosent dårligere enn referanseindeksen. Sammenlignet med referanseindeksen er pensjonskassens investeringer grønn for 13 av 16 indikatorer.

	Relativt	Portefølje	Referanse
Karbonutslipp			
Scope 1 (tonn CO2)	-24 %	29 791	39 013
Scope 2 (tonn CO2)	-24 %	5 216	6 873
Scope 3 (tonn CO2)	-25 %	263 849	352 076
Totalt (tonn CO2)	-24 %	297 274	389 319
2. Karbonfotavtrykk			
Antall tonn per million EURO investert	-25 %	403,3	538
3. Karbonintensitet			
Tonn per million investert	-11 %	728,1	811
4. Eksponering mot selskaper som er aktive i fossil energi			
Prosentandel selskaper	-70 %	3,3 %	11,0 %
5. Andel av ikke-fornybar energiforbruk og produksjon			
Innad i selskapene		52,8 %	50,6 %
6. Energiintensitet i sektorer med vesentlig klimapåvirkning			
Jordbruk, skogbruk og fiske		0,3	0,3
Bergverksdrift og utvinning	46 %	5,7	3,9
Industri	42 %	0,6	0,4
Elektrisitet, gass, damp og varmtvannsforsyning	-49 %	2,7	5,3
Vannforsynings, avløps- og renovasjonsvirksomhet	-27 %	0,7	1
Bygge- og anleggsvirksomhet		0,1	0,2
Varehandel, reparasjon av motorvogner	-25 %	0,1	0,1
Transport og lagring		2,8	2,7
Omsetning og drift av fast eiendom	15 %	0,5	0,4
7. Aktiviteter som påvirke naturfølsomme områder negativt			
Prosentandel selskaper	-82 %	0,0 %	0,0 %
8. Forensede utslipp til vann			
Antall tonn per million EURO investert	-64 %	0	0,1
9. Førlig og radioaktivt avfall			
Antall tonn per million EURO investert	-76 %	0,9	4
10. Brudd på FNs Global Compact og OECD-prinsipper			
Prosentandel selskaper	-88 %	0,0 %	0,4 %
11. Mangel på prosesser og compliance for å overvåke overholdelse av FNs Global Compact og OECDs retningslinjer			
Prosentandel selskaper	-62 %	15,1 %	39,8 %
12. Gjennomsnittlig ujustert lønnsgap mellom kjønn			
Hvor mye lavere er kvinners lønn		9,7 %	9,1 %
13. Kjønnsmangfold i styret			
Kvinneandel	-14 %	33,6 %	29,5 %
14. Eksponering for kontroversielle våpen			
Prosentandel selskaper	-100 %	0,0 %	0,3 %
15. Karbonutslipp-intensitet for land			
Innad i land		23,8	
16. Land som er utsatt for sosiale krenkelser			
Antall		0	0
Andeler		0,0 %	0,0 %
17. Eksponering mot fossilenergi via eiendom			
Kommer			
18. Eksponering mot energineffektiv eiendom			
Kommer			
19. Miljø - avskoging			
Prosentandel selskaper	-39 %	46,4 %	75,6 %
20. Sosial forhold - barnarbeid			
Prosentandel selskaper	-17 %	7,5 %	9,0 %

Trondheim kommunale
pensjonskasse

2023

www.fagtrykk.no